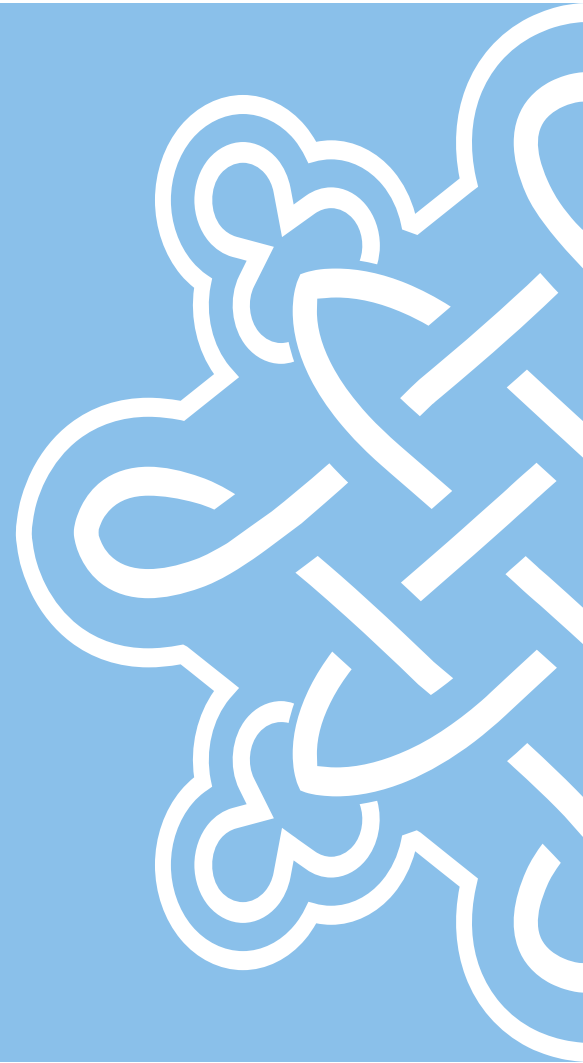

IDŐKÖZI JELENTÉS

2023

NOVEMBER

Beszámoló az MNB 2023 harmadik negyedévi tevékenységéről

2023
NOVEMBER

A Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. tv. előírja, hogy az MNB a monetáris folyamatok alakulásáról és alapvető feladatai körébe tartozó egyéb lényeges kérdésekről – amennyiben törvény eltérően nem rendelkezik – legalább negyedévente jelentést készít és hoz nyilvánosságra. Az ennek az előírásnak megfelelően kialakult MNB-s publikációs rend egyik eleme az évente kétszer megjelenő Időközi jelentés.

A jelentés nem tartalmazza a Pénzügyi Békéltető Testület beszámolóját.

A jelentés a 2023. október 31-ig terjedő időszak adataira épül.

Kiadja: Magyar Nemzeti Bank

Felelős kiadó: Hergár Eszter

1013 Budapest, Krisztina körút 55.

www.mnb.hu

ISSN 2939-7987 (on-line)

Tartalom

1. Monetáris politika	5
2. A pénzügyi közvetítőrendszer stabilitása	11
3. Az MNB felügyeleti és fogyasztóvédelmi tevékenysége	16
4. Szanálás	24
5. Nemzetközi tartalékok	26
6. Készpénzlogisztikai tevékenység	27
7. Pénzforgalom és értékpapír-elszámolás	33
8. Az MNB statisztikai tevékenysége	34

1. Monetáris politika

2023 harmadik negyedében az MNB az alapkamat változatlanul tartása mellett tovább folytatta a kamatkörnyezet óvatos és fokozatos normalizációját. A Monetáris Tanács a negyedév kamatdöntő ülései során összesen 300 bázisponttal mérsékelte az effektív jegybanki kamatot és szeptemberben összezárta azt az alapkammattal, így az alapkamat vált az effektív jegybanki kamattá. Ezzel a monetáris politika új szakaszba lépett. A Monetáris Tanács szeptemberi döntése értelmében átalakított és egyszerűsített jegybanki eszköztár hangsúlyozza az alapkamat kitüntetett szerepét. A Tanács döntéseit a negyedév során a nemzetközi makrogazdasági folyamatok mellett a gyorsuló hazai dezinfláció, a javuló külső egyensúlyi pozíció és kedvezőbbé váló hazai kockázati környezet támogatta.

2023 második negyedében Európában lassult, Kínában és az Egyesült Államokban gyorsult a gazdasági növekedés. A globális növekedési kilátásokat továbbra is kettősség jellemzi. Az év harmadik negyedében az infláció mérséklődése és a kedvező munkaerőpiaci helyzet támogatta a globális konjunktúrát. Ezzel szemben az elhúzódóan magas inflációs környezet, a kínai növekedés várható lassulása, a folytatódó orosz-ukrán háború, valamint az általánosan növekvő geopolitikai feszültség továbbra is lefelé mutató kockázatot jelent. A dezinfláció a nyár végén lelassult, azonban a globális trendek az árindexek folytatódó mérséklődését vetítik előre. A világgazdasági kereslet gyengülése, a nyersanyagárak tavalyinál alacsonyabb szintje, valamint a nemzetközi szállítási költségek korrekciója a globális inflációs ráták folytatódó csökkenésének irányába mutatnak. Ugyanakkor az olajárak újbóli és jelentős növekedése megakaszthatja a dezinflációt, és az általánosan lassabban mérséklődő maginflációs mutatók hatásaival kiegészülve arra utal, hogy az árstabilitás újbóli elérése általánosan elhúzódó folyamat lesz.

A harmadik negyedévben összességében romlott a befektetői hangulat. A nyár végi, őszi eleji hónapokat tekintve elsősorban a meghatározó jegybankok kamatpolitikájával kapcsolatos várakozások, a beérkező makrogazdasági adatok, valamint az egyes feltörekvő országokban kialakuló piaci turbulenciák okozta romló kockázatvállalási kedv befolyásolták az eszközárak alakulását. Az Egyesült Államok adósságbesorolásának leminősítése, valamint a kínai gazdaság lassulása szintén negatív hatással voltak a befektetői hangulatra.

A globálisan meghatározó központi bankok tovább szigorították a monetáris kondíciókat a harmadik negyedév során. Az Egyesült Államokban a Federal Reserve (Fed) a szeptemberi kamatdöntő ülésén szinten tartotta az irányadó ráta cél-sávját, miután júliusban 25 bázisponttal, 5,25-5,50 százalékra emelte azt. A jegybank a jövőbeli döntéseivel kapcsolatban az adatvezéreltséget hangsúlyozta. A Fed mérlegfőösszege tavasztól átmenetileg jelentősen emelkedett, azonban augusztusra a márciusi pénzügyi zavarokat megelőző szint alá csökkent. Az Európai Központi Bank (EKB) a júliusi és szeptemberi kamatdöntő ülésén egyaránt 25-25 bázisponttal emelte az irányadó rátákat, valamint júliustól leállította az APP program keretében vásárolt, lejáró értékpapírok újrabefektetését. A szeptemberi döntést követő kommunikáció alapján az EKB várhatóan nem szigorítja tovább a monetáris kondíciókat. A lengyel jegybank szeptemberben 75 bázisponttal 6 százalékra csökkentette az irányadó rátáját. A cseh jegybank döntéshozói a negyedév ülései során 7 százalékon tartották az alapkamatot, miközben augusztusban hivatalosan lezárták a 2022 májusában bejelentett devizapiaci intervenciók periódusát. A román jegybank szintén 7 százalékon tartotta az irányadó rátát.

2023 harmadik negyedében gyorsult a hazai infláció csökkenése, az árindex háromhavi változása már a régiós átlagnak megfelelően alakult. A fogyasztói árak júliusban 17,6, augusztusban 16,4, míg szeptemberben 12,2 százalékkal emelkedtek éves összevetésben. A maginfláció 4,4 százalékponttal mérséklődött a negyedévben és 13,1 százalékon alakult szeptemberben éves alapon. A dezinfláció egyre szélesebb körben érezhető, így az élelmiszer és iparcikk infláció lassulása mellett a szolgáltató ágazat fogyasztóiár-indexe is érezhetően csökkent. Az inflációban tapasztalható átárazások már megfelelnek a historikus átlagnak, augusztusban pedig hosszú idő után már a maginflációban is ahhoz hasonló átárazás volt megfigyelhető. A termelői árak dinamikája jelentősen lassult, így normalizálódott a historikus átlagot többszörösen meghaladó növekedési ütemeket követően. Előretekintve az éves árdinamika folytatódó mérséklődését külső és belső tényezők egyaránt támogatják. A szigorú monetáris politika és a visszafogott belső kereslet egyre szélesebb körben fejt ki erős dezinflációs hatást. A gázárak és a szállítási költségek változékonyan alakultak, és továbbra is a háború kitörése

előtti szinteken maradtak. Az értékláncokban lévő feszültségek oldódtak, emellett a globális konjunktúra lassulása tovább fékezi a külső inflációt. Az élelmiszerinfláció folytatódó mérséklődését a tavaly május óta folyamatosan csökkenő globális élelmiszer-alapanyagárak mellett az egyre erősebb versenyt generáló kormányzati intézkedések is támogatják. Ugyanakkor a kőolaj világszerte emelkedése erőteljesen éreztette a hatását a hazai üzemanyagárakban, ezzel lassítva a dezinflációs folyamatot. A hazai infláció az év hátralévő részében tovább mérséklődik és év végére 7–8 százalékos tartományba kerül. Éves átlagban az infláció az idei évben 17,6–18,1, 2024-ben 4,0–6,0, míg 2025-ben 2,5–3,5 százalék között alakulhat. A fogyasztóiár-index várhatóan 2025-ben tér vissza a jegybanki toleranciasávba.

A hazai GDP 2023 második negyedévében éves összevetésben 2,4 százalékkal, míg az előző negyedévhez képest 0,2 százalékkal mérséklődött. A gazdasági teljesítmény csökkenését főként az ipari és építőipari kibocsátás, valamint a piaci szolgáltatások mérséklődése okozta, míg a mezőgazdaság és az egészségügy, szociális ellátás ágazat teljesítménye mérsékelte a visszaesést. A GDP felhasználási oldalán a nettó export és a közösségi végső fogyasztás növekedési hozzájárulása pozitív volt, míg a háztartások fogyasztása és a bruttó állóeszköz-felhalmozás jelentősen mérséklődött. 2023-ban az alacsony gazdasági teljesítmény háttérében elsősorban a magas infláció és az állami beruházások visszafogása állnak. Az áremelkedések miatt csökkenő reálbérek, valamint az óvatossá váló fogyasztói és beruházói döntések a belső kereslet csökkenését eredményezik. Ugyanakkor az idei gazdasági teljesítményt a tavalyi aszályos év után korrigáló mezőgazdasági növekedés jelentősen javítja, és az év végi lassú élénkülésében szerepet játszik a pozitívvá váló reálbér-index is. A hazai kivitel idén is emelkedhet, míg az import mérséklődik a belső keresleti tételek visszaesése és az alacsonyabb energiaárak miatt. 2023-ban a nettó export növekedési hozzájárulása pozitív maradhat. Az infláció mérséklődése és a belső keresleti tételek helyreállása támogatja a 2024. és 2025. évi GDP bővülését. A kiépülő új exportkapacitások termelésének felfutásával az exportpiaci részesedésünk várhatóan tovább emelkedik. A szeptemberi Inflációs jelentés előrejelzése szerint a hazai gazdaság teljesítménye 2023-ban (-0,5)–0,5 százalék közötti tartományban várható. 2024-ben és 2025-ben egyaránt várhatóan 3,0–4,0 százalékkal bővül a hazai GDP.

A tavalyi mélypont után 2023-ban gyors ütemben és számottevően javul a folyó fizetési mérleg egyenlege. A javuló külső pozíciót jelentős részben a tavalyinál alacsonyabb energiaárak, az energiafogyasztás alkalmazkodása és a visszafogott belső kereslettel összhangban szűkülő importigény okozza. Mindezzel párhuzamosan a felfutó közúti jármű- és akkumulátorgyártás melletti élénk export is támogatja a külkereskedelmi egyenleg javulását. 2024-től a kiépült új exportkapacitások termelésbe állása, valamint a normalizálódó világ gazdasági környezet eredményeként a kedvező külső egyensúlyi folyamatok várhatóan fennmaradnak. Összességében a folyó fizetési mérleg hiánya 2023-ban a GDP 1 százaléka alá mérséklődik, és az egyenleg az előrejelzési horizonton tovább javul.

A költségvetési hiány mérséklődése az idei évben tovább folytatódik. Ugyanakkor a várttól érdemben elmaradó makrogazdasági – különösen fogyasztási – pálya miatt október elején 3,9 százalékról 5,2 százalékra emelkedett a 2023. évre vonatkozó hiánycél. A kormányzati hiánycél 2024-re 2,9 százalékos és 2025-re 1,9 százalékos GDP-arányos deficitet jelez. A GDP-arányos államadósság 2023 végére 70 százalék közelébe csökken, amit évente további mintegy 2,5 százalékpontos mérséklődés követ.

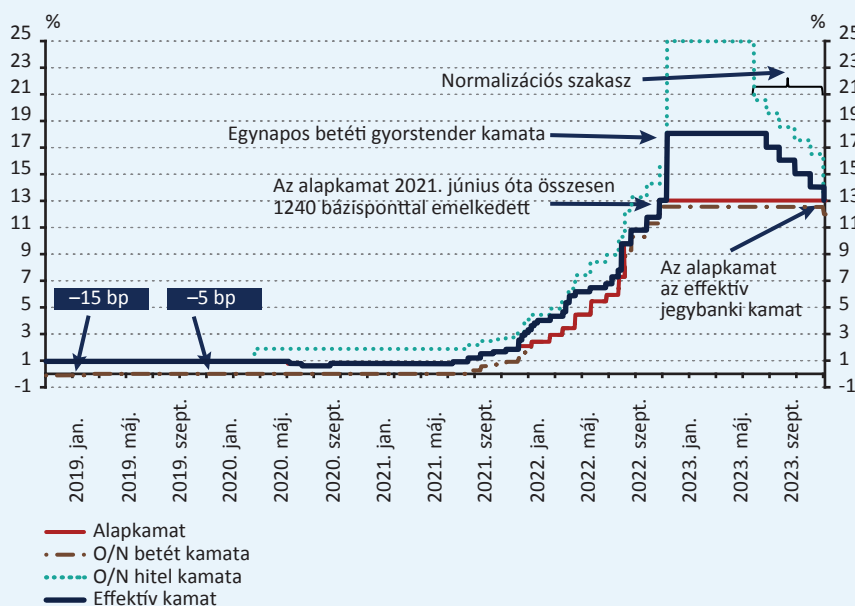
Az év harmadik negyedévében a romló globális befektetői hangulat ellenére a fontosabb hazai pénzügyi piacok stabilan alakultak. A hazai bankközi hozamok, valamint a rövid oldali állampapírpiaci hozamok számottevően csökkentek az MNB kamatsökkentéseivel párhuzamosan. Az amerikai szigorú monetáris környezet hatásai ellenére pozitív makrogazdasági fejlemények és a Fed irányadó kamatának hosszabb ideig tartó tartására vonatkozó várakozások következtében a negyedév végén a kelet-közép-európai régióban kisebb mértékben, míg a fejlett piacokon jelentősen emelkedtek a hosszú hozamok. A forint a harmadik negyedévben összességében gyengült az euróval szemben, az időszak elején nagyobb volatilitás mellett.

A Monetáris Tanács a szeptemberi Inflációs jelentésben az alapelőrejelzés körül három alternatív forgatókönyvet emelt ki. A Tanács kockázati értékelése alapján az inflációs kockázatok fölfelé, miközben a növekedést övező kockázatok lefelé mutatnak. A lassuló globális konjunktúrával számoló kockázati forgatókönyv az alappályához képest alacsonyabb inflációs és növekedési pályával áll összhangban. A feltörekvő piacokról történő tőkekivonást feltételező alternatív forgatókönyv magasabb inflációs és alacsonyabb növekedési pályával számol. A fogyasztás gyorsabb helyreállítását feltételező kockázati pálya az alappályához képest magasabb növekedési és inflációs pályával konzisztens.

A Monetáris Tanács 2023 harmadik negyedében a fundamentális inflációs kockázatok kezelése érdekében 13 százalékon tartotta az alapkamatot. A hazai kockázati megítélés tartós javulására való tekintettel a Tanács a júliusi és az augusztusi kamatdöntő ülése során egyaránt 100-100 bázisponttal mérsékelte az effektív jegybanki kamatot, majd a szeptemberi döntése értelmében az effektív ráta további 100 bázispontos csökkentésével lezárta a rendkívüli kamatkörnyezet óvatos és fokozatos normalizációját. A szeptemberi döntést követően a monetáris politika új szakaszba lépett és a 13 százalékos alapkamat vált az effektív jegybanki kamattá. Az alapkamat irányadó jellegének megerősítése növeli a monetáris transzmisszió hatékonyságát. A Tanács egyúttal a jegybanki kamatfolyosó szimmetrikussá tételéről határozott, az alapkamat körüli +/- 100 bázispontos sávval. A Monetáris Tanács szeptemberi döntése értelmében a jegybanki eszköztár átalakult és egyszerűsödött, tovább erősítve az alapkamat kitüntetett szerepét. A tartalékszámra október 1-jétől a bankok számára korlátlanul rendelkezésre áll, és kamatozó részére a jegybank egységesen az alapkamatot fizeti.

A jegybank a bankközi forintlikviditás hosszabb távú lekötését célzó eszközöket – a hosszú lejáratú betéti eszközt, valamint a jegybanki diszkontkötvényt – a negyedév során rendszeresen alkalmazta, míg szeptemberben arról döntött, hogy a következő időszakban az eszközöket alapkamaton hirdeti meg. A Tanács megítélése szerint az egynapos devizacse-re-tenderek változatlanul fontos elemei voltak az időszakban a monetáris transzmisszió erősítésének, ezért a jegybank a továbbiakban is alkalmazza az eszközt. Szeptembertől az eszköz kamatozásánál a jegybank a kamatfolyosó alját tekinti iránymutatónak.

1. ábra
A Magyar Nemzeti Bank irányadó eszközeinek alakulása

Megjegyzés: Effektív kamatnak tekintjük az egyhetes betét kamatát 2022. október 13-ig, majd azt követően 2023. szeptember 29-ig az egynapos betéti gyorstender kamatát, utána a jegybanki alapkamatot.

Forrás: MNB

A Monetáris Tanács szerint a szigorú monetáris kondíciók változatlanul szükségesek az árstabilitás fenntartható elérése érdekében. A globális dezinflációt övező kockázatok megjelenése és a nemzetközi befektetői hangulat változékonysága egyaránt óvatos monetáris politikát indokol. A Tanács folyamatosan értékeli a beérkező makrogazdasági adatokat, az inflációs kilátásokat, valamint a kockázati környezet alakulását, és a következő hónapokban ezek alapján dönt a monetáris kondíciók szükséges módosításáról.

A MONETÁRIS POLITIKAI ESZKÖZTÁR VÁLTOZÁSAI

Az MNB a vizsgált időszakban folytatta a megelőző időszakban bevezetett eszközei használatát. A harmadik negyedév során a kötelező tartalékrendszer, az egynapos gyorstender, a hosszú futamidejű betéti tender, az egyhetes futamidejű diszkontkötvény és az eurolikviditást nyújtó FX-swap tender támogatta a monetáris transzmissziót. Az egynapos betéti

gyorstenderek és FX-swap tenderek a teljes időszakban naponta, a diszkontkötvény heti rendszerességgel, a hosszú betéti eszköz pedig időszakosan, a Monetáris Tanács havi kamatdöntő üléseihez igazítva került meghirdetésre.

A Monetáris Tanács a júliusi és az augusztusi kamatdöntő ülésein egyaránt a kötelező tartalék választható részére fizetett kamatot, valamint a kamatfolyosó felső szélét jelentő O/N fedezett hiteleszköz kamatát 100-100 bázisponttal csökkentette. A döntések eredményeként augusztus 30-tól a kamatfolyosó alja 12,5, teteje pedig 16,5 százalék volt. A Monetáris Tanács az egynapos betéti gyorstenderek és devizacsere-tenderek esetében is mindkét alkalommal 100-100 bázisponttal alacsonyabb kamatszint alkalmazását tartotta indokoltnak. Az MNB a rendszeres tendereire vonatkozó, illetve a kötelező tartalék választható részére fizetendő kamat meghatározásánál a kamatcsökkentéseket a Monetáris Tanács döntésének megfelelően alkalmazta.

A Monetáris Tanács 2023. szeptember 12-i ülésén döntött arról, hogy a 2023. októberi tartalékperiódustól kezdődően a túltartalékolás kamata megegyezik a mindenkori alapkamattal. A 2023. szeptember 26-i kamatdöntő ülésén az egynapos jegybanki fedezett hitel kamatát 250, az egynapos betét kamatát 50 bázisponttal csökkentette, az alapkamat változatlanul hagyása mellett. Ezzel az MNB befejezte a rendkívüli kamatkörnyezet normalizációját, összerárta az alapkamatot és az egynapos gyorsbetéti tender kamatát, valamint a monetáris politikai eszköztár egyszerűsítéséről döntött. Szeptember 27-től így az egynapos betéti gyorstender kamata 14 százalékról 13 százalékra csökkent és a 13 százalékos alapkamat vált az effektív jegybanki kamattá. A monetáris politikai eszköztárat érintő lépések következtében annak működése egyszerűbbé vált, miközben a jegybanki alapkamat szerepének megerősítésén keresztül transzmissziós hatása javult. Az egyszerűsített eszköztár működési keretében:

- az MNB a tartalékszámra kamatozó, valamint választható részére és a túltartalékolásra egyaránt alapkamatot fizet;
- a kötelező tartalék rendszerében 2024 elejétől a választható ráta megszűnik, a kötelező tartalék havi átlagos banki adatok alapján történő teljesítésére – először a 2024. januári adatok alapján – a 2024. márciusi időszaktól kerül sor;
- 2023 szeptember végével megszűnik az egynapos gyorsbetéti tender;
- a változó kamatozású betét, illetve a diszkontkötvény kamatozása az alapkamathoz igazodik;
- az egynapos (tomnext) futamidejű FX-swap tenderek meghirdetése a szeptember elejétől megemelt 6 milliárd eurós meghirdetett mennyiség mellett változatlan formában folytatódik, árazása tekintetében a jegybanki kommunikációnak megfelelően a kamatfolyosó alja tekinthető irányadónak.

A JEGYBANKI ESZKÖZÖK IGÉNYBEVÉTELE

2023 harmadik negyedében a bankrendszer teljes forintlikviditása (az elszámolási számlák és azonnali fizetési rendszerhez kapcsolódó számlák egyenlege, az egynapos betét és hitel rendelkezésre állás, a hosszú betétek, a gyorsbetétek, valamint az eurolikviditást nyújtó swapok forint lába és a diszkontkötvények nettósított értéke) az időszak egészét tekintve átlagosan 13500 milliárd forintot tett ki. A teljes bankrendszeri likviditás a vizsgált időszakban 13300-13700 milliárd forint között alakult.

Az időszakban a bankrendszeri likviditásra az MNB műveletei közül elsődlegesen a jegybanki kamatfizetés gyakorolt bővítő hatást, mivel a hó végi (és hó közbeni) FX-swap, illetve diszkontkötvény tenderek likviditásra gyakorolt – szűkítő, majd bővítő – hatása átmenetinek tekinthető. Az autonóm tényezők közül a KESZ és a készpénzállomány bankrendszeri likviditást szűkítő hatása volt számottevő. Az MNB negyedév végén átnyúló tendereit tekintve, a diszkontkötvény és az FX-swap tender induló (forint) lábai együttesen mintegy 3479 milliárd forinttal szűkítették átmenetileg a bankrendszeri likviditást.

A bankrendszer összesített tartalékkötelezettsége – a 10 százalékos minimálisan tartandó napi tartalékkötelezettség és a havi választott kötelezettségek összege – a harmadik negyedévben 4348 milliárd forintot tett ki. A kötelezettségszámítás alapját a jegybank korábbi döntésének megfelelően átmenetileg az MNB által rögzített 2023. március végi mérlegadatok adják. A korábbi időszakokhoz hasonlóan a ténylegesen elhelyezett tartalék minden hónapban meghaladta a kötelezettség

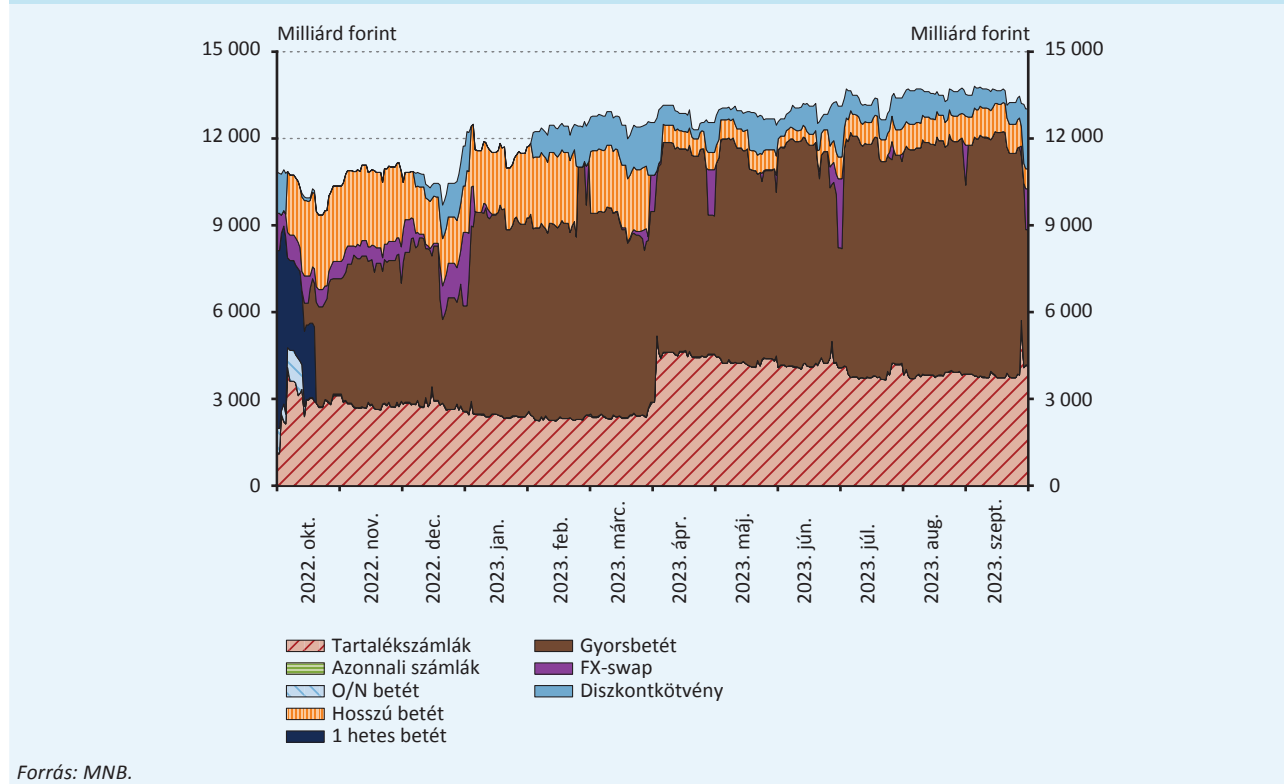
mértékét. A kumulált túltartalékolás mértéke a vizsgált időszakban 46 és 73 milliárd forint között mozgott. 2023 utolsó negyedévében – a változatlan 10 százalékos minimálisan tartandó kötelező tartalék mellett – a tartalékkötelezettség 4391 milliárd forintra emelkedik, a változás a bankok által választható rátákból adódik.

A bankrendszeri többletlikviditás az előző időszakokhoz hasonlóan elsősorban az MNB rendszeresen meghirdetett eszközeiben csapódott le. A betéti eszközök közül a bankrendszer az egynapos betéti gyorstendert használta a legnagyobb mértékben. Az MNB az időszakban összesen 65 betéti gyorstendert tartott, minden alkalommal az összes benyújtott ajánlatot elfogadva. A tenderenként elfogadott ajánlatok havi átlagos összege lényegében egyenletesen, 7787-7880 milliárd forint között alakult. Az eszköz kamatozása az alapkamat és a kamatfolyosó felső széle között változott, értéke július elején 16 százalékot ért el, majd a Monetáris Tanács döntéseit lekötve, a kamatfolyosó felső szélének csökkenésével párhuzamosan 2023. szeptember 27-re 13 százalékra mérséklődött. Az eszköz a monetáris politikai eszköztár átalakítása keretében szeptember végével felfüggesztésre került.

Az O/N betéti rendelkezésre állásban lekötött napi likviditás továbbra is minimális, átlagosan mintegy 6 milliárd forint volt az időszakban. A bankok a harmadik negyedévben az egynapos jegybanki fedezett hitelt nem vették igénybe. A korábban folyósított hosszú hitelek állománya az időszak folyamán változatlanul 2578 milliárd forint volt.

Az NHP Zöld Otthon Program (NHP ZOP) keretében megkötött szerződésekhez kapcsolódóan ténylegesen kinn lévő – azaz a már lehívott, de még nem törlesztett – hitelállomány 2023. szeptember végére 244 milliárd forintra bővült. Az NHP korábbi szakaszai keretében a kvv-szektor felé kihelyezett hitelek fennálló állománya a harmadik negyedév végére 1800 milliárd forint alá csökkent.

2. ábra
A jegybank betéti eszközeinek igénybevétele

A bankrendszeri likviditás tartós lekötése érdekében az MNB a Monetáris Tanács kamatdöntő üléseit követő napokon változó kamatozású betéti tendert tartott. A tendereken a teljes beadott mennyiség elfogadásra került, az állomány a negyedév során 691 és 991 milliárd forint között alakult. A hitelintézetek a tartalékkötelezettségük 15 százalékát a hosszú betéti eszközben való elhelyezéssel is teljesíthetik.

Az MNB a vizsgált időszakban naponta tartott egynapos (tomnext) futamidejű eurolikviditást nyújtó swaptendert, összesen 65 alkalommal. A meghirdetett mennyiség az időszak kezdetén 5 milliárd euro volt, majd szeptember 1-jétől 6 milliárd euróra módosult. A meghirdetésekre összesen 10 alkalommal adtak be ajánlatot a hitelintézetek. A banki ajánlatok jellemzően a hónap végi időszakra összpontosultak, azon belül is a hónap utolsó munkanapján induló tenderek jelentették a súlypontot, segítve ezzel a hitelintézetek likviditáskezelését. Az MNB a korábbi negyedévekhez hasonlóan a beérkező összes ajánlatot elfogadta, ami júliustól szeptemberig időrendben átlagosan – csak a beadott ajánlattal rendelkező tendereket figyelembe véve – 950 millió eurót (360 milliárd forintot), 2775 millió eurót (1059 milliárd forintot), illetve 932 millió eurót (365 milliárd forintot) jelentett. A havi összesített elfogadás időrendben 2850 millió eurót (1080 milliárd forintot), 5550 millió eurót (2119 milliárd forintot), illetve 4660 millió eurót (1827 milliárd forintot) tett ki. Legmagasabb igénybevétel az augusztus 30-i aukción alakult ki, 3690 millió euro (1419 milliárd forint) elfogadott mennyiséggel.

A diszkontkötvény-aukciók heti rendszerességgel kerültek meghirdetésre, egyhetes futamidővel. Az MNB minden ajánlatot elfogadva, a teljes időszakot tekintve 13 tenderen összesen 11356 milliárd forint, egy aukción átlagban 874 milliárd forint névértékű kötvényt bocsátott ki. A havi átlagosan kibocsátott állomány 762-985 milliárd forint között alakult. A legnagyobb bankrendszeri igény a negyedévet záró, 2023. szeptember 27-i aukción volt 2059 milliárd forint névértékben.

1. táblázat

Diszkontkötvény-aukciókon kibocsátott kötvények (névérték milliárd forintban)

Tender időszak	Tenderek száma	Átlagos beadott ajánlat	Átlagos elfogadott ajánlat
2023. július	4	762	762
2023. augusztus	5	873	873
2023. szeptember	4	985	985
Összesen	13	874	874

Forrás: MNB.

Az FX-swap és diszkontkötvény-tenderek harmadik negyedév végén átnyúló aukciói az elmúlt időszakokhoz hasonlóan csillapították a swappiac lehetséges volatilitását. A negyedév végén átnyúló, egynapos (tomnext) futamidejű FX-swap eszköz 6 milliárd euro értékben került meghirdetésre. A banki összesített deviza igény 3616 millió eurót (1419 milliárd forintot) jelentett. Diszkontkötvényt 2059 milliárd forint erejéig vásároltak a partnerkörüi hitelintézetek, mindkét tenderen a jegybank teljes elfogadása mellett.

A Jelzáloglevél-megújítási lehetőség keretében az eszköz indulása óta az MNB mintegy 62 milliárd forint névértékű jelzáloglevelet vásárolt. Az MNB által megvásárolt értékpapírok legfeljebb a lejáró állomány 50 százalékát tehetik ki. A vizsgált időszakban három megújítás történt, összesen közel 12 milliárd forint összegben. Az időszak végén az MNB által birtokolt a korábbi vásárlási programok, a Zöld Jelzáloglevél-vásárlási Program, valamint a Jelzáloglevél-megújítási lehetőség keretében megvásárolt és még fennálló teljes jelzáloglevél állomány névértéken 610 milliárd forint volt. Az állomány csökkenését a vásárlásokat meghaladó mértékű, 50 milliárd forintos lejáró tétel okozta.

A jegybank Monetáris Tanácsa még 2021. december 14-én a Növekedési Kötvényprogramnak (NKP) a lezárásáról határozott, így a jegybank vállalatikötvény-vásárlási programjának állománya nem bővült tovább 2023. III. negyedévben. Összesen 89 kibocsátó, mindegy 114 kötvénysorozatot hozott forgalomba a program keretrendszerében, ezen értékpapírokon keresztül realizált aggregált kibocsátói forrásbevonás pedig közel 2860 milliárd forintot tett ki. Érdemleges változás nem történt az MNB Növekedési Kötvényprogram portfóliójában.

2. A pénzügyi közvetítőrendszer stabilitása

Az MNBtv. értelmében a jegybank elsődleges célja az árstabilitás elérése és fenntartása. Az MNB elsődleges céljának veszélyeztetése nélkül támogatja a pénzügyi közvetítőrendszer stabilitásának fenntartását, ellenállóképességének növelését, a pénzügyi közvetítőrendszer gazdasági növekedéshez való fenntartható hozzájárulását és a Kormány gazdaság-, valamint a környezeti fenntarthatósággal kapcsolatos politikáját a rendelkezésére álló eszközökkel. Az MNB emellett a Pénzügyi Felügyelet Európai Rendszerében betöltött tagságához kapcsolódó mandátumánál fogva ellátja az Európai Bankhatóság, az Európai Biztosítás- és Foglalkoztatáinyugdíj-hatóság, az Európai Értékpapír-piaci Hatóság és az Európai Rendszerkockázati Testület hatásköréből eredő, és MNB-re háruló feladatokat, valamint a hazai pénzügyi közvetítőrendszer felügyeletét, továbbá szanálási hatósággként is eljár.

A hazai bankrendszer stabil, sokkellenálló-képessége mind a likviditási helyzet, mind a veszteségviselő képesség szempontjából erős. A magyar bankrendszer a magas infláció és az emiatt szigorú monetáris politikai kondíciók, valamint a bizonytalan nemzetközi gazdasági kilátásokból adódó kihívások közepette is képes biztosítani a szükséges forrásokat a reálgazdasági szereplőknek, elősegítve ezzel a gazdaság zökkenőmentes működését. A hazai hitelintézetek nyereségesen működtek az utóbbi években, a szektor 2023 első félévében rekord magas, 675 milliárd forint adózott eredményt ért el, ami 476 milliárd forinttal haladta meg 2022 első félévének eredményét. A bankok aggregált szinten jelentős pufferekkel teljesítik a likviditási és finanszírozási pozícióra vonatkozó szabályozói elvárásokat. A nemteljesítő hitelek aránya 3,2 százalékra csökkent a háztartási szegmensben, míg a vállalatiban 3,7 százalékot mutatott 2023. augusztus végén.

A PÉNZÜGYI RENDSZER LEGFONTOSABB FOLYAMATAI

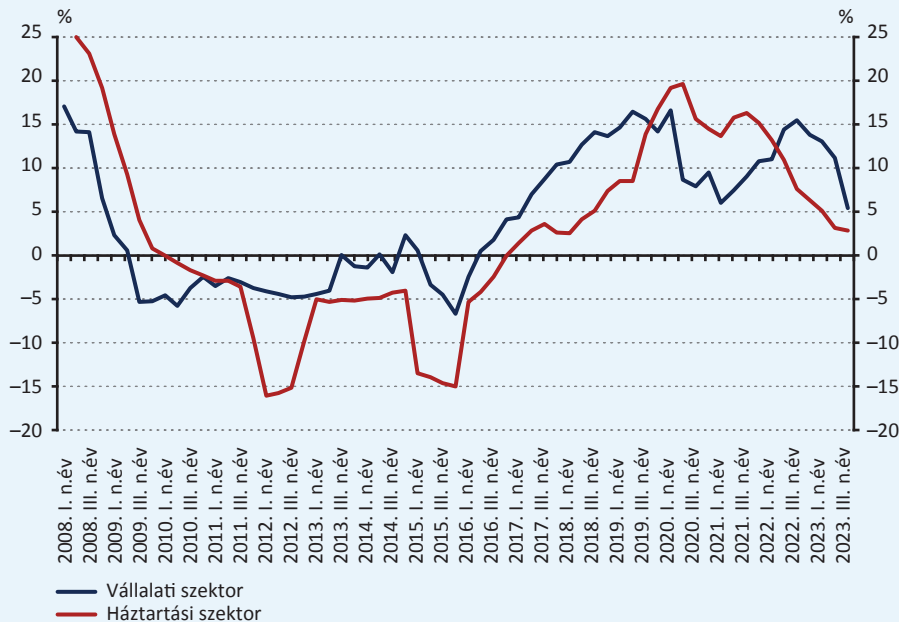
A hitelintézetek háztartási hitelállománya 2023. január és szeptember között 173 milliárd forinttal bővült a folyósítások és törlesztések eredőjeként, aminek következtében az éves hiteldinamika 2023. szeptember végére 2,8 százalékra lassult (3. ábra). Az új hitelkihelyezések volumene 2023 harmadik negyedévében összesen 441 milliárd forintot tett ki, ami az előző év azonos időszakához viszonyítva 21 százalékos visszaesést jelent. A hitelkibocsátás csökkenésének háttérében főként a bizonytalan gazdasági kilátások, valamint a magas infláció és az amiatt kialakult szigorú monetáris kondíciók állnak. A babaváró hitelek kibocsátása szeptemberben éves szinten 21 százalékkal esett vissza, és a 2024-től életbe lépő új szabályozás hatására a babaváró hitelek piaca tovább zsugorodhat. 2023. szeptember végén a babaváró hitelek 2007 milliárd forintos állománya a teljes lakossági hitelállomány 20 százalékának felelt meg.

A lakáshitel-szerződések 156 milliárd forintos harmadik negyedévi volumene 41 százalékos visszaesést mutatott 2022 azonos időszakához képest. A lakáshitel-szerződések volumenében 2023 első negyedéve jelentette az idei év mélypontját, majd májust követően a havi új kibocsátások 50–55 milliárd forintos szinten stabilizálódtak. Az új lakások építésére és vásárlására felvett hitelek összege 2023 harmadik negyedévében 68 százalékkal csökkent az elmúlt egy évben, ami részben a ZOP hitelek miatti magasabb bázisnak tudható be. Használt lakások vásárlására 12 százalékkal kisebb összegben vettek fel hitelt a háztartások szeptemberben, mint egy évvel korábban. Az átlagos szerződéses összegek vegyes képet mutattak: használt lakás vásárlása esetén az átlagos szerződéses összeg 12,2 millió forint volt, ami enyhén magasabb a 2022. augusztusi 11,8 millió forintos értéktől. Az új lakás vásárlására felvett hitelek átlagos szerződéses összege 15,6 millió forint volt szeptemberben, míg egy évvel korábban 19,1 millió forintot tett ki. A csökkenésben szerepet játszott a ZOP hitelprogram kifutása – amelyre 2022. szeptemberben kötöttek utoljára szerződést –, ugyanis a program keretében jellemzően magasabb hitelösszegeket vettek fel a lakásvásárlók.

A vállalatok hitelállománya 2023. január és szeptember között 344 milliárd forinttal bővült a folyósítások és törlesztések eredőjeként, amelynek következtében az éves növekedési ütem 5,4 százalékra lassult 2023. szeptember végére. Az állomány bővülésének fenntartásához a támogatott hitel- és garanciaprogramok (Széchenyi Kártyaprogram, Baross Gábor Újraiparosítási Hitelprogram) is hozzájárultak. 2023 harmadik negyedévében a hitelintézetek mintegy 830 milliárd forintnyi összegben kötöttek új, nem folyószámla-jellegű hitelszerződéseket, amely 19 százalékkal marad el az előző év azonos időszakától. Az új szerződéskötéseken belül a támogatott hitelek részaránya 27 százalékot tett ki a harmadik

negyedévben átlagosan, így ezen hitelek részaránya az előző negyedévben megfigyelt közel 50 százalékos arány felének közelébe csökkent.

3. ábra
A vállalati és a háztartási hitelállomány éves növekedési üteme

Megjegyzés: Hitelintézeti szektor.

Forrás: MNB.

A hitelpiaci lassulásával párhuzamosan a lakáspiaci aktivitás is érdemben mérséklődött. Előzetes adatok alapján a magán-személyek 2023 harmadik negyedévében 32,5 ezer lakáspiaci tranzakciót bonyolítottak le országosan, ami 10 százalékos növekedést jelent a megelőző negyedév rendkívül alacsony szintjéhez képest, de 11 százalékkal elmarad az előző év azonos időszakának 36,4 ezres tranzakciószámától. Az adásvételek harmadik negyedévi száma legutóbb 2014-ben volt ennél alacsonyabb. A hitelfelvétellel megvalósuló tranzakciók az elmúlt években az adásvételek kevesebb mint felét, 2023-ban pedig már mindössze egyharmadát tették ki. Országos átlagban a nominális lakásárak negyedéves alapon a 2023 első negyedévi 2,6 százalék után 0,5 százalékkal emelkedtek a második negyedévben (4. ábra). Ugyanakkor – 2014 óta először – éves alapon kismértékű, 0,8 százalékos csökkenés volt tapasztalható a nominális lakásárakban, reálértelemben pedig 18,5 százalékkal csökkentek a lakásárak egy év alatt. Budapesten a lakásárak éves nominális növekedési üteme 2023 második negyedévében 4,9 százalékra, míg a vidéki városokban 1,1 százalékra mérséklődött, a községekben pedig érdemi, 8,1 százalékos lakásár-csökkenés volt tapasztalható éves szinten. Előzetes, lakáspiaci közvetítőktől származó adatok alapján 2023 harmadik negyedévében ismét kismértékben, 0,4 százalékkal nőttek a nominális lakásárak országosan, ezzel az éves dinamika újra pozitív tartományba, 1,3 százalékra emelkedhetett. Az MNB becslése szerint a lakásárak a makrogazdasági fundamentumok által indokolt szintet 13 százalékkal haladták meg a második negyedévben, így országosan érdemben csökkent a felülértékelttség a 2022 második negyedévére becsült magas, 25 százalékos értékhez képest. Egy esetleges lakásár-korrektúra hatása korlátozott lenne a bankokra, mivel a fennálló jelzáloghitel-állomány mindössze 4,4 százaléka rendelkezett 80 százalék feletti hitelfedezeti mutatóval (HFM) 2022 végén.

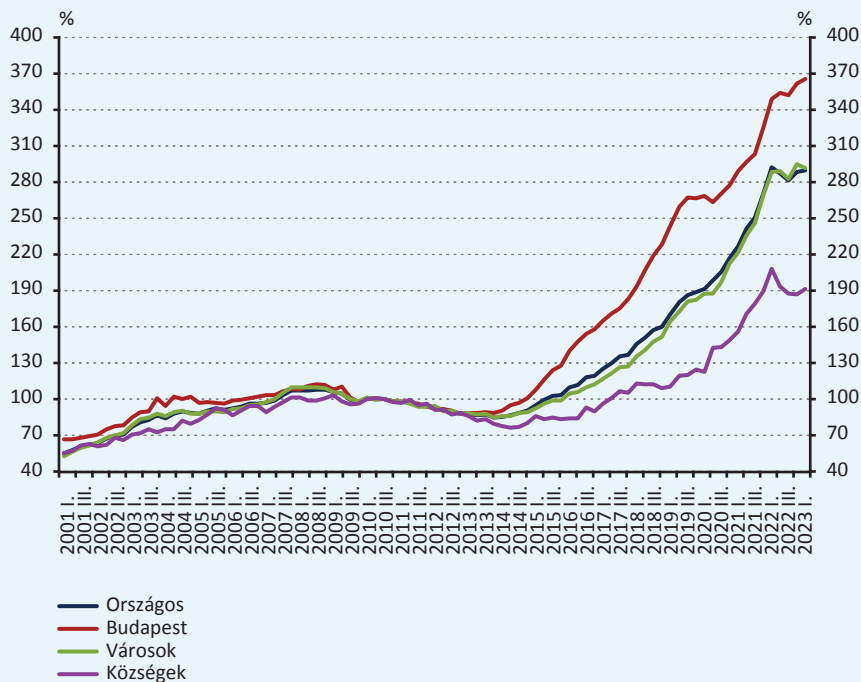
Az átadott új lakások száma 2023 első felében 7,4 ezret tett ki, ami éves összevetésben 19 százalékos csökkenést jelent. A fővárosban 36 százalékkal, vidéken pedig 9 százalékkal csökkent a lakásépítések száma az előző év azonos időszakához képest. A kiadott új építési engedélyek száma jelentősen, éves szinten 39 százalékkal esett vissza az első félévben.

A makrogazdasági környezet alakulását lekövetve, 2023 első felében jelentős bizonytalanság jellemezte a kereskedelmi-ingatlan-piacot. 2023 első féléve során 1,3 százalékponttal 12,6 százalékra, majd a harmadik negyedév végére 13,2 százalékra nőtt a kihasználatlansági ráta a budapesti irodapiacra. Az ipari-logisztikai piacon pedig a 2022. év végi 3,9 szá-

zalékról jelentős mértékben, 8,6 százalékra emelkedett 2023. június végére. Ezek a kihasználatlansági szintek történelmi összevetésben nem tekinthetők magasnak, de a várható új átadások és a hibrid munkavégzésből fakadó potenciális bérlemény visszaadások tükrében az irodapiaci kihasználatlanság további emelkedése várható, ami 2023. év végére elérheti a 14 százalékot. A kockázatokat azonban mérsékli, hogy 2023-ban az irodapiacra nem indultak jelentős volumenben új fejlesztések és az elkezdett ipari-logisztikai projektek negyedéves volumenében is csökkenő tendencia mutatkozik.

A kereskedelmiingatlan-piac 2023 első félévi befektetési forgalma mintegy 60 százalékkal maradt el az előző év azonos időszakának forgalmától és valamennyi szegmensben 25–50 bázisponttal emelkedtek a prime hozamok a félév során. A prime irodák hozamának emelkedése és a változatlan prime bérleti díj alapján, a prime irodák számított értékeltsége 19 százalékkal csökkent Budapesten 2023. június végére az egy évvel korábbi értékhez képest. Ugyanakkor a hazai hitelintézetek kereskedelmiingatlan-piaci szembeni kitétsége a szavatolóőke arányában jelenleg mintegy fele a 2008-as válság után látott szintnek. Ezzel együtt az MNB az ingatlanok értékváltozásával kapcsolatos piaci folyamatokat továbbra is kiemelt figyelemmel kíséri.

4. ábra
A nominális MNB-lakásárindex alakulása településtípusonként (2010 = 100%)

Megjegyzés: A 2023. október végén rendelkezésre álló adatok alapján.

Forrás: MNB.

A hitelintézeti szektorban a háztartási NPL-ráta 2023 júniusában érdemben csökkent a moratóriumból kikerült hitelek megfigyelési időszakot követő visszaszorolása miatt, júliusban stagnált, majd tovább mérséklődött, augusztusban 3,2 százalékot mutatott. A 90 napon túl késedelmes hitelek aránya stabilan alacsony, 1,5 százalék. A 90 napon túl nem késedelmes, de nemteljesítő állomány négy hónap alatt 1 százalékpontot csökkent, augusztus végén 1,7 százalékon állt. A vállalati NPL-ráta 2023 eleje óta 3,7–4,0 százalék között ingadozik, 2023 augusztusában 3,7 százalékot tett ki. A 90 napon túl késedelmes hitelek aránya 1,4 százalékon stagnált. A 90 napon belül késedelmes hitelek a teljes vállalati hitelportfólió 2,6 százalékát tették ki. A bizonytalan gazdasági kilátások, valamint a kamatstop kivezetése azonban felfelé mutató kockázatot jelent a nemteljesítő hitelek arányára nézve.

A hitelintézeti szektor 2023 első félévében rekord magas, 675 milliárd forint adózott eredményt ért el az egyedi, nem konszolidált adatok alapján, ami 476 milliárd forinttal (239 százalékkal) magasabb, mint 2022 első félévének eredménye.

A szektor 12-havi gördülő jövedelmezőségi mutatói is jelentősen emelkedtek, a sajáttőkearányos megtérülés (RoE) a 2022. év végi 8,9 százalékról 16,7 százalékra, az eszközarányos eredmény (RoA) pedig 0,71 százalékról 1,32 százalékra nőtt. Az adózott eredmény érdemi növekedését elsősorban a kiugró MNB-vel szembeni kamateredmény, továbbá kisebb mértékben az alacsonyabb értékvesztés képzés eredményhatása magyarázza, amely tételek eredményjavító hatását a bankszektor terhelő adók elszámolása mérsékelte valamelyest.

2023. második negyedévének végén a bankrendszer konszolidált tőke megfelelési mutatója (TMM) 18,8 százalékot, míg a CET1 ráta 16,3 százalékot tett ki. A tőke megfelelés 2023 második negyedévi alakulásában jelentős szerepe volt a tőkeként figyelembe vehető nyereség növekedésének, így a CET1 tőke bővülésének. A szektor teljes tőkekövetelmény-mutató feletti szabad tőkéje 1744 milliárd forintot tett ki, ami 4,6 százalékos TREA-arányos szabad tőkét jelent. A tőkeáttételre vonatkozó 3 százalékos követelményt a szektor minden tagja teljesítette, és mindössze két bank esetében alakult a mutató 4-5 százalék között.

AZ MNB MAKROPRUDENCIÁLIS TEVÉKENYSÉGE

Az MNB 2023 harmadik negyedévében is fokozott figyelemmel követte a magas inflációhoz és az emiatt szigorú monetáris kondíciókhoz, a lassuló hitelezéshez, az enyhülő lakáspiaci túlfűtöttséghez és a kereskedelmiingatlan-piachoz kapcsolódó kockázatok alakulását.

Az MNB 2023 harmadik negyedévében megerősítette a hazai kitétségekre vonatkozó anticiklikus tőkepuffer (Countercyclical Capital Buffer, CCyB) eredetileg 2023. július 1-jétől tervezett, de egy évvel, 2024. július 1-jére halasztott, 0,5 százalékos aktiválását. A lépést az elmúlt negyedévben enyhülő és várhatóan rövid távon tovább mérséklődő hitel- és lakáspiachoz kapcsolódó ciklikus rendszerkockázatok indokolták. Középtávon ugyanakkor a gazdasági aktivitás helyreállása és a reálbér-emelkedés visszatérése a rendszerkockázatok újbóli növekedése irányába hathatnak, ezért a CCyB felépítésének mértékében nem, csak időzítésében történt módosítás. Az MNB a továbbiakban is folyamatosan nyomon követi a bankszektorban látható rendszerkockázatokat és azok alakulásának függvényében írja elő addicionális tőkepuffer-követelmény tartását.

Az MNB 2023. júniusban a kereskedelmiingatlan-piacon globálisan megfigyelhető speciális, és középtávon a hazai piacon is várhatóan növekvő rendszerkockázatok okán a koronavírus-járvány kitörésekor felfüggesztett rendszerkockázati tőkepuffer (Systemic Risk Buffer, SyRB) preventív célú újra aktiválásáról döntött. A bankokkal folytatott egyeztetések lezárását követően az MNB 2023 szeptemberében véglegesítette az SyRB alkalmazásának feltételrendszerét. Ennek megfelelően az MNB az egyedi intézményekre előírandó tőkepufferráta mértékét az egyes intézmények célzott projekthitel-állományai súlyozott összegének az adott bank I. pilléres tőkekövetelményéhez viszonyított aránya alapján fogja megállapítani. A nemteljesítő és tartósan (2 éven túl) átstrukturált projekthitel-állományok 100 százalékos, az egyéb, teljesítő állományok pedig 5 százalékos súllyal kerülnek beszámításra a tőkepufferráta megállapításakor. Az intézményspecifikus SyRB ráták végleges mértékét az MNB 2024. májusban fogja meghatározni a 2024. márciusi adatok alapján. A megállapított tőkeelvárás 2024. július 1-jétől kell megképezni elsődleges alapvető tőkeelemek (CET1) biztosításával. A megállapított SyRB rátákat az MNB évente tervezi felülvizsgálni.

2023. július 1-jén hatályba lépett az MNB adóssághék szabályainak módosítása. A magas inflációra és a nominális béremelkedésre tekintettel a magasabb jövedelemarányos eladósodottságot megengedő jövedelmi küszöb 500 ezer forintról 600 ezer forintra, a jövedelemvizsgálat elvégzése alóli mentességre vonatkozó ún. de minimis korlát pedig 300 ezer forintról 450 ezer forintra emelkedett. A módosítás támogatja a prudens hitelezés fenntartását a megváltozott makrogazdasági körülmények között is.

Az MNB 2023. októberben a jelzáloghitel-finanszírozás megfelelési mutató (JMM) előírás tekintetében a zöld deviza forráskibocsátásokra vonatkozó felkészülési idő 1 évvel, 2024. október 1-re történő halasztásáról döntött. A JMM-re vonatkozó előírások alapján 2022. július 1-jétől a devizában denominált jelzálogalapú források is beszámíthatók a JMM-be, azonban a fenntarthatósági célok elérésének támogatása érdekében a 2023. október 1-jétől kibocsátott deviza jelzáloglevelek esetében csak a zöld ingatlanokat finanszírozó források lettek volna elfogadhatók. A jelenlegi bizonytalan piaci körülmények között azonban, tekintettel a jelentős lejáró jelzáloglevél-állományokra és a jelzáloghitelezés visszaesésére,

és ezzel párhuzamosan a kibocsátásokhoz szükséges volumenű zöld fedezetek felépülésének lassúságára, a zöld elvárás elhalasztása indokoltá vált.

A jegybank szakértői 2023 harmadik negyedében is figyelemmel kísérték a pénzügyi közvetítőrendszert érintő hazai és nemzetközi rendszerkockázati értékeléseket, a nemzetközi szabályozási folyamatokat, és részt vettek a különböző európai intézmények (elsősorban az Európai Rendszerkockázati Testület, ESRB) makroprudenciális politikával foglalkozó munkacsoportjainak munkájában.

AZ MNB PÉNZÜGYI INNOVÁCIÓT ÉS DIGITALIZÁCIÓT TÁMOGATÓ TEVÉKENYSÉGE

A jegybank folyamatosan és aktívan vizsgálja a hazai pénzügyi rendszer digitalizáltsági szintjét és ösztönzi a pénzügyi szolgáltatást nyújtó intézmények digitális versenyképességének javítását. Az MNB 2023 júliusában már negyedik alkalommal publikálta az éves rendszerességgel megjelenő, négy fő részből álló FinTech és Digitalizációs Jelentést, melynek célja, hogy betekintést nyújtson a hazai pénzügyi piacokon is egyre meghatározóbbá váló pénzügyi innovációk, digitalizáció, illetve az ezeket támogató technológiák fejlődésének nemzetközi és hazai trendjeibe. A jelentés első része a nemzetközi FinTech és digitalizációs folyamatokkal, trendekkel foglalkozik; második része a hazai FinTech cégekre fókuszáló MNB felmérés alapján készített elemzést tartalmazza; a harmadik fejezetben a hazai bankrendszer digitalizációs felkészültségi szintjéről ad átfogó képet, míg a negyedikben a hazai biztosítási szektor digitalizáltsági szintjét elemezi.

Az MNB a nemzetközi trendeknek megfelelően és számos jegybankhoz hasonlóan továbbra is aktív volt a digitális jegybankpénz kutatások kapcsán. A 2023-ban megújult Diákszéf mobilapplikáció az MNB digitális jegybankpénzhez kapcsolódó pilot projektje, mely kezdeményezés az első olyan digitális pilot projekt az Európai Unióban, amelyben a jegybank közvetlen eléréssel, lakossági felhasználókat von be a kutatáshoz szükséges tapasztalatszerzés érdekében. Emellett a 2022 tavaszán elindított Pénzmúzeum mobilapplikáció pedig a blokklánc technológia tesztelésére ad lehetőséget a jegybank számára. Mindkét projekt hozzájárul ahhoz, hogy az MNB a digitális jegybankpénz kutatás területén az élenjáró jegybankok közé tartozzon.

Emellett nemzetközi és egyetemi együttműködésekre is nagy hangsúlyt fektetett a jegybank és számos konferencián és bilaterális egyeztetésen vett részt az MNB nemzetközi véleményformáló szerepének megerősítése érdekében. A Budapesti Metropolitan Egyetem (METU), a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem (BME) és a Neumann János Egyetem (NJE) közötti szakmai egyeztetések eredményeként, az MNB aktív közreműködésével megkezdődött egy innovációs keretrendszer kialakítása, melynek célja egy inspiráló, közös kutatási projektek megvalósulását ösztönző környezet létrehozása. Az együttműködés egyik első elemeként 2023 szeptemberében elindult egy gyakorlatorientált, innováció-vezérelt vállalatokra, startupokra fókuszáló egyetemi kurzus („Cross-University Startup management”) pilot jelleggel a három egyetem együttműködésében, mely kialakításában az MNB munkatársai is aktívan közreműködtek.

Ezenfelül a jegybank a korábban felállított keretek között továbbra is érdemben segítette az innovációk biztonságos elterjedését a hazai pénzügyi rendszerben. Az MNB Innovation Hub számos kezdeményezés kapcsán támogatta a pénzügyi intézményeket és a FinTech cégeket a pénzügyi innovációik kapcsán felmerülő jogértelmezési kérdések tisztázásában.

3. Az MNB felügyeleti és fogyasztóvédelmi tevékenysége

Az MNB a 2023. szeptember 30-i állapot szerint 1 235 intézmény teljes körű prudenciális felügyeletét¹ látta el. Az MNB által végzett hatósági tevékenység napjainkban sokkal komplexebb – az egyes piaci szereplők jellemzőitől függően teljes vagy részleges prudenciális, fogyasztóvédelmi, pénzmossási, vagy kibocsátói – felügyelést jelent, ezért indokolt a prudenciális felügyelet alá tartozó intézmények mellett megjeleníteni az egyéb felügyeleti tevékenység alatt működő intézményeket is. Ezen megközelítés szerint az MNB, a prudenciálisan felügyelt intézményeken túl, további több mint 1 000 intézmény felett gyakorolt valamilyen formában felügyeletet. Ezen intézmények nem, vagy részlegesen állnak az MNB prudenciális (pénzügyi) felügyelete alatt, ugyanakkor vonatkozásukban az MNB egyéb, szűkített tartalmú – így különösen fogyasztóvédelmi, pénzmossási, vagy kibocsátói – felügyeletet gyakorol.

2023. szeptember 30-ig összesen 66 prudenciális és 259 fogyasztóvédelmi vizsgálat, 25 piacfelügyeleti eljárás, 5 kibocsátói felügyeleti célvizsgálat, továbbá 6 pénzmossás megelőzésével kapcsolatos vizsgálat zárult le. Az MNB felügyeleti és fogyasztóvédelmi tevékenysége részeként 2023. szeptember 30-ig összesen 1 724,09 millió forint bírságot szabott ki. Ebből a prudenciális felügyeléshez kapcsolódó intézkedések során kiszabott bírság 605,5 millió forint, a fogyasztóvédelmi bírság 150,2 millió forint, a piacfelügyeleti bírság 843,2 millió forint, a kibocsátói felügyeleti bírság 58,8 millió forint, a pénzmossás megelőzésével kapcsolatos bírság 45,1 millió forint, az eljárási és engedélyezési bírság 21,7 millió forint volt.

PÉNZPIAC FELÜGYELETE

Az MNB ellátja a jogszabályon alapuló átfogó vizsgálati kötelezettségéből adódó feladatait, valamint kockázatteljesítő és értékelő, folyamatos felügyelést segítő szakértői tevékenységét. Ennek keretében az MNB kiemelt figyelemmel kísérte a 2023. évre meghatározott fókuszpontok által megjelölt területeken fellépő kockázatokat, kiemelve ezek közül is az orosz-ukrán háború kapcsán felmerült likviditási kockázatok kezelését, a monitoring folyamatokra és a problémás ügyletek kezelésére kialakított folyamatokat, beleértve a korai figyelmeztető jelek rendszerét, a fedezetek kezelési, értékelési, dokumentálási gyakorlatának, valamint nyilvántartásának vizsgálatát, a belső védelmi vonalak megfelelő működésének vizsgálatát, különös tekintettel a compliance és fraud témakörökre, az adósságfék és KHR szabályok alkalmazását, az IFRS 9 értékvesztés szabályok alkalmazásának vizsgálatát, az értékvesztés modellek megfelelőségének ellenőrzését.

2023. szeptember 30-ig 24 prudenciális vizsgálat zárult le. A hitelkockázat területén az intézményeknél továbbra is nagy számosságúak a fedezetkezelési folyamatokkal, a fedezetek nyilvántartásával és újraértékelésével kapcsolatban, valamint a jogszabályban előírt adatok KHR részére történő adattovábbításával összefüggésben azonosított hiányosságok kapcsán tett megállapítások. További jellemző hiányosság az intézmények szabályzatai és az alkalmazott gyakorlat közötti inkonzisztencia megléte, valamint az egyes, alapvetően manualitásból eredő adatszolgáltatási, nyilvántartási hibák.

Az MNB 45 millió forint bírságot szabott ki az O.F.SZ. Országos Fizetési Szolgáltató Zrt.-re, egyebek közt a vállalatirányítás, felügyeleti adatszolgáltatás, kockázatelemzés és -kezelés, tőkeszámítás, számvitel, likviditás és az IT terén feltárt szabálytalanságok miatt. A vizsgálat megállapította, hogy a pénzforgalmi szolgáltató huzamosabb időn át felügyelő bizottság nélkül működött. A belső ellenőrzés erőforrásai nem voltak elegendők valamennyi terület megfelelő kontrolljára, annak szabályzatát hosszú ideje nem igazították hozzá a szervezet és a belső folyamatok változásaihoz. A jogszabályi megfelelőségi (compliance) terület függetlensége nem volt biztosított, a területért felelős munkakör hosszabb ideje betöltetlen volt. Az O.F.SZ. nem tartotta naprakészen nyilván és nem jelentette be a jegybanknak kiszervezési szerződéseit, s emellett kiszervezési szabályzata sem felelt meg az MNB elvárásainak. A szolgáltató kockázatkezelési szabályzata nem szabályozta

¹ Az intézményi kör tagjai az MNB teljes körű (prudenciális, fogyasztóvédelmi, kibocsátói stb.) felügyelete alatt állnak.

teljeskörűen a kockázatelemzési és -kezelési folyamatokat. Az O.F.SZ. helytelenül tartotta nyilván elsődleges alapvető tőkéjében az általa kibocsátott ázsiai osztaglétszámú részvényeket, illetve nem a megfelelő év fizetési forgalma alapján állapította meg tőkekövetelményét.

Az MNB összesen 25,8 millió forint bírságot szabott ki a MagNet Bank Zrt-re, 19 millió forint bírságot a hitelkockázati, értékvesztés elszámolási, betétbiztosítási, adatszolgáltatási és vállalatirányítási hiányosságok miatt. Az MNB megállapította, hogy a MagNet Bank nem megfelelően kezelte a hitelkockázatokat, valamint nem a hitelintézet méretével és tevékenységével összhangban lévő, megfelelő hitelkockázat-kezelési kultúrát és struktúrát, valamint kontrollrendszert működtetett. Az igazgatóság nem gyakorolt hatékony irányítást a hitelkockázatok kezelését illetően, továbbá nem tett meg mindent a hitelkockázati stratégia és politika végrehajtásának gyakorlati megvalósítására, illetve az ahhoz szükséges feltételek biztosítására. Hiányosságokat tárt fel a vizsgálat a hitelkockázatok terén az értékvesztési modellek kapcsán, illetve az átstrukturálás szabályozása terén is. Továbbá 6,8 millió forint bírság került kiszabásra a Központi Hitelinformációs Rendszerbe (KHR) történő adatátadásra vonatkozó jogszabályi előírásnak való maradéktalan megfelelés hiánya miatt. A hiányosságok az adattovábbítás, karbantartás, ügyféltájékoztatás a hibás tranzakciók javítása tárgyában merültek fel.

Az MNB átfogó vizsgálata nyomán 87 millió forint bírságot szabott ki az MBH Bank Nyrt-re, egyebek közt vállalatirányítási, kockázatkezelési, IT-biztonsági, tőkeemfelelési és értékvesztésképzési, illetve adatszolgáltatási hiányosságok miatt. A banknál feltárt problémák nem veszélyeztetik annak megbízható működését, ugyanakkor a jegybank előírta a jogsértések mielőbbi kiküszöbölését. A vizsgálat egyebek közt megállapította, hogy késik a csoportszintű szabályzatok leányvállalati átvétele, s hiányos a kiszervezett és a kiszervezésnek nem minősülő tevékenységek nyilvántartása. Elmaradt a kiszervezett tevékenységek (kritikus és fontos funkciók) banki és takarékbanki teljes körű monitoringja, illetve éves kockázatértékelése. A bank fraud menedzsment szabályzata hiányos, nincs összhangban a csaláskezelési gyakorlattal. Nem egységes a csalásnyomok azonosításának banki módszertana, nem teljes körű a csalásnyomok esemény jelentési gyakorlata. A hitelintézet csoportirányítási szabályzata nincs összhangban a bankcsoport szerkezetével, nincs aktualizálva csoportszintű befektetési politikája és hiányos az egységes, átlátható csoportszintű összeférhetlenségi nyilvántartása is. A bank egyedi és csoportszintű ügyfélcsoport-nyilvántartásai hiányosak, az ügyfélcsoportok feltárására, összerendelésére és felülvizsgálatára vonatkozó belső szabályzata sem bizonyult megfelelőnek, mindez nem támogatja a hatékony monitoring folyamatokat sem. A bank nem minden esetben végezte el a vállalati ügyfélminősítések évenkénti felülvizsgálatát. Számos hibás vagy hiányos adatot tartalmaznak a banki fedezetnyilvántartási alaprendszerek, nem egységes a fedezeti érték számítása, s a nyilvántartott ingatlanfedezeteknél a monitoringfolyamat nem alkalmas az azokra kötött biztosítások, jelzálogbejegyzések ellenőrzésére. Emellett nem végezte el teljeskörűen a kereskedelmi ingatlanfedezetek határidős értékfelülvizsgálatát. A bank információbiztonsági üzemeltetési szervezetének létszáma nem elégséges, az informatikai biztonsági kockázatelemzése nincs a csoport működéséhez igazítva. A hitelintézetnek emellett – kapcsolódó kontrollfolyamatainak megerősítésével – számos ponton javítania kell felügyeleti adatszolgáltatásának minőségén és egyebek mellett fejlesztenie kell a jelentésszolgálat informatikai támogattságán.

Az MNB a pénzügyi szektor felügyelését a vizsgálatokon túl, a felügyelt intézmények által az MNB rendelkezésére bocsátott adatok és információk folyamatos értékelésén keresztül, az ún. folyamatos felügyelés eszközeivel látja el. A folyamatos felügyelés során megvalósuló intézményi szintű kockázatértékelések a felügyeleti, főként statisztikai adatszolgáltatásokon alapuló elemzésekre épülnek, mely elemzések hangsúlyos alkotóelemül szolgálnak az egyes intézmények számára rendkívüli adatszolgáltatási határozat keretében előírt egyes vállalatirányítási bizottságok napirendjeinek, előterjesztéseinek és döntéseinek értékelésére, továbbá a felügyelt intézmények felsővezetőivel folytatott párbeszédnek.

Értékvesztés-számítás megfelelősége tekintetében egyrészt a csoportos értékvesztés-elszámolás során alkalmazott modellek összeállításának és paraméterezésének területén, másrészt az egyedi módszertan kapcsán tárt fel hiányosságokat az MNB. Jelentős tőkeproblémát nem tárt fel, kisebb hiányosságok voltak tapasztalhatók a szavatoló tőke egyes elemeinek beszámíthatósága és a hitelkockázati tőkeszükséglet-számítás szektorbesorolása és a kedvezményes súlyozás alkalmazása területén.

Fraud management témában 2023 júniusában az MNB kiadta a pénzforgalmi szolgáltatásokon keresztül megfigyelhető visszaélések megelőzéséről, észleléséről, megakadályozásáról és kezeléséről szóló, úgynevezett „fraud ajánlást”², melynek

² Az MNB 5/2023. (VI.23.) számú ajánlása a pénzforgalmi szolgáltatásokon keresztül megfigyelhető visszaélések megelőzéséről, észleléséről, megakadályozásáról és kezeléséről

előírásait ütemezetten várja el a szektor szereplőitől. Az elmúlt időszakban a szektor részéről érkező visszajelzések figyelembe vételével módosult a lakóingatlanfejlesztési célú projekthitelek kezeléséről szóló MNB ajánlás³. A piaci konzultációt követően a végleges ajánlás közzétételére 2023. június 26-án került sor. Az MNB az ajánlás alkalmazását 2023. augusztus 1-jétől várja el az érintett pénzügyi szervezetektől.

Az MNB 2023. szeptember 15-i határozatával engedélyezte, hogy az MBH Bank Nyrt. 98,46%-os részesedést szerezzen a Duna Takarékszövetkezet Zrt.-ben (DTB). A tranzakció szeptember 29-én lezárult, a DTB az MBH-csoport tagjává vált.

A hazai pénzügyi vállalkozások induló tőkéjének legkésőbb idén év végéig el kell érnie a 75 millió forintot, 2026. december 31-ig pedig a 100 millió forintot. Ha egy pénzügyi vállalkozásnak hitel és pénzkölcsön nyújtásra is van engedélye, akkor 2023. végére induló tőkéjét minimum 100 millió, 2026. végére pedig 150 millió forintra kell növelnie. Az MNB a folyamat figyelemmel kíséri, az intézmények által (többek között a vezetői körlevél hatására) megtett intézkedéseket nyomon követi, és továbbra is kiemelt figyelmet fordít a folyamatos tőkemegfelelésre.

Az Oney Magyarország Zrt. befejezte Magyarországon folytatott tevékenységét és a követelésállományát más pénzügyi szereplők részére átadta, mindezt követően kérelmére a tevékenységi engedélye visszavonásra került. A Global Faktor Zrt. tevékenységi engedélyének visszavonására – egyebek mellett – a felügyeleti adatszolgáltatási problémák, késések, hiányok és az MNB határozataiban foglalt felhívások figyelmen kívül hagyása miatt került sor.

Az MNB 2023 első három negyedévében hitelintézeteket és bankcsoporti, valamint nem bankcsoporti pénzügyi vállalkozásokat érintően 181 darab kérelemre indult fogyasztóvédelmi eljárást indított, illetve 171 darab kérelemre indult eljárást zárt le, mely során összesen 41 millió forint összegű fogyasztóvédelmi bírságot szabott ki. 2023 májusában indított témavizsgálat keretében a jegybank vizsgálja a személyi kölcsön online értékesítése során a szerződéskötést megelőző tájékoztatás jogszabályi megfelelését 6 intézmény esetében.

BIZTOSÍTÁSI PIAC FELÜGYELETE

A biztosítási piac felügyelete során indított ellenőrzési eljárások esetében 2023 első három negyedévében is kiemelt jelentőséget kapott a biztosítás értékesítéséről szóló irányelv (IDD⁴) szerinti előírások maradéktalan implementálása, kiemelten a termékfelügyelési- és irányítási rendszerre vonatkozó előírások vizsgálata. Továbbra is fokozott figyelem irányul a biztosítók IFRS17-re történő átállására, illetve a kötelező gépjármű-felelősségbiztosítási díjkalkulációk biztosításmatematikai megalapozottságának vizsgálatára a kárinfláció és a devizaárfolyamok függvényében.

2023. szeptember 30-ig 7 átfogó- és 1 utóvizsgálat zárult. Az MNB vizsgálata során februárban 28,2 millió forint bírságot (prudenciális és fogyasztóvédelmi) szabott ki a Magyar Posta Életbiztosító Zrt-re, egyebek közt a belső szabályzatok hiányosságai, az informatikai biztonság, a csalásmegelőzés, a kiszervezések, a kárbejelentések rögzítése, illetve az ügyféltájékoztatás kapcsán felmerült szabálytalanságok miatt. Az MNB ugyanakkor áprilisban 150 millió forint (100 millió forint felügyeleti, 50 millió forint fogyasztóvédelmi) bírságot szabott ki az UNIQA Biztosító Zrt-re, többek közt a kötelező gépjármű-felelősségbiztosítási és a befektetési egységekhez kötött (unit-linked) életbiztosítási szerződések állománykezelése, a termékekkel kapcsolatos termékértékesítési folyamatok, az informatikai biztonság, a gépjármű-kárrendezés, az egyes termékek szerződési feltételei, a panaszkezelés, illetve az ügyféltájékoztatás kapcsán felmerült hiányosságok miatt. Az NN Biztosító Zrt. átfogó vizsgálata 19 millió forint (11 millió forint felügyeleti és 8 millió forint fogyasztóvédelmi) bírsággal zárult augusztusban, többek között az életbiztosításokkal kapcsolatos hiányos ügyféltájékoztatás, egyes életbiztosítási termékek szerződési feltételei, valamint az informatikai biztonság nem teljes körű megfelelése miatt. Két mezőgazdasági biztosító egyesület átfogó vizsgálata esetében bírságot nem szabott ki, egy mezőgazdasági biztosító egyesület tevékenységi engedélye visszavonásra került, az utóvizsgálat pedig a teljesítésre tekintettel intézkedés alkalmazása nélkül zárult.

2023. szeptember 30-ig 44 darab kérelemre indult fogyasztóvédelmi eljárás, és folyamatos felügyelés keretén belül indított eljárás zárult, melyek kapcsán az MNB összesen 9,8 millió forint fogyasztóvédelmi bírságot és 1 millió forint prudenciális bírságot szabott ki. Az MNB az eljárások során legtöbb esetben a panaszkezeléssel és az ügyféltájékoztatással kapcsolat-

³ AZ MNB 6/2023. (VI.23.) számú ajánlása a lakóingatlanfejlesztési célú projekthitelek kezeléséről

⁴ IDD Insurance Distribution Directive – az Európai Parlament és Tanács 2016/97. számú irányelve a biztosítási értékesítésről

ban tárt fel hiányosságot, valamint néhány esetben tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatot azonosított. Az MNB 2023. szeptember 30-ig a biztosítási piacot érintően 4 biztosítónak összesen 6 darab fogyasztóvédelmi figyelmeztetést adott ki annak érdekében, hogy a biztosítók mindenkor maximálisan vegyék figyelembe a fogyasztók legjobb érdekét. A biztosítók a megadott határidőre az MNB elvárásainak megfelelően megtették a szükséges intézkedéseket.

A vizsgálatok mellett az MNB preventív jellegű felügyeleti gondolkodásmód jegyében végzi a biztosítási szektor folyamatos felügyelését. Ezt az intézmények adatszolgáltatási rendszerei, a felügyelést támogató eljárásrendek, a vizsgálati kézikönyvek, valamint a kockázati- és alapmonitoring rendszer alapozzák meg. Mindezek segítségével az intézményekről negyedévente kockázat alapú értékelés készül. A biztosítási szektor tőkefeltöltöttsége a 2023 második negyedéves adatok alapján 197%, csupán egy olyan biztosító van a piacon, akinek a tőke megfelelése minimálisan elmarad a folyamatos tőke megfelelést biztosító volatilitási tőkepuffer tartásáról szóló 6/2016. (VI.14.) számú MNB ajánlás szerinti 150%-os értéktől. Az érintett biztosító már rendelkezett a tőkeemelésről.

Az MNB 2021-től negyedévente közzéteszi a kötelező gépjármű-felelősségbiztosítás (KGFB) díjak és károk alakulását bemutató indexét az általa működtetett, biztosítói adatszolgáltatáson alapuló Központi KGFB Tételes Adatbázis adatait felhasználva. Az első negyedéves adatok alapján a kárráfordítások egy év alatt 12%-kal nőttek a szervíz- és alkatrészdíjak drágulása miatt, a második negyedévben ez a növekedési ütem 10%-ra mérséklődött. A személyautók átlagos KGFB állománydíja az előző év azonos időszakához képest az első negyedévben 9%-kal, a másodikban 12%-kal, 52 ezer forintra emelkedett. Az egyéb járműkategóriák esetében is növekedés figyelhető meg szinte minden kategóriában. Negyedéves alapon azonban már a növekedési ütem lassulására utalhat, hogy az első negyedévben 7%-kal, a másodikban már csak 3%-kal volt magasabb az állománydíj az előző negyedévihez képest.

A K&H Biztosító Zrt. 2023. május 30-i csatlakozásával 14 lakásbiztosítóból már 12 kínál Minősített Fogyasztóbarát Otthonbiztosítási (MFO) terméket, mely biztosítók összesített lakásbiztosítási piaci részesedése díjbevétel alapon számítva 95%. További biztosítók csatlakozása is várható. 2023. szeptember 30-ig 43 ezer MFO szerződés kötött, amelyek 2 219 milliárd forintnyi vagyont védenek. A szeptember havi új MFO szerződések átlagdíja 46,9 ezer forint, míg a hagyományos lakásbiztosítási termékeké 55,9 ezer forint. Amellett, hogy az MFO termékek kedvezőbb díjúak, szolgáltatási szintjük is magasabb az átlagnál, közel 1,5 szerese az átlagos lakásbiztosítások szolgáltatási szintjének (56%/40%).

A Bodrogközi Nonprofit Kölcsönös Növénybiztosító Egyesület és a Bodrogközi Kertészeti Nonprofit Kölcsönös Növénybiztosító Egyesület esetében az MNB 2023. március 3-án kiadott határozataiban pénzügyi terv benyújtására kötelezte mindkét egyesületet és felügyeleti biztost rendelt ki. A két egyesület által benyújtott pénzügyi tervet az MNB jóváhagyta. A viszontbiztosítóval az elszámolás megtörtént, a károsultak részére a kifizetések – a peres és egyéb speciális esetek kivételével – megkezdődtek a második negyedévben. Az MNB a felügyeleti biztost 2023. augusztus 16-val visszahívta, de az egyesületek működését a jövőben is kiemelt figyelemmel kíséri.

A 2023 harmadik negyedévében az MNB többek között engedélyezte szétválás (beolvadással történő kiválás) lefolytatását a Generali Biztosító Zrt. részére, valamint biztosítási tevékenységgel közvetlenül összefüggő tevékenység megkezdését a Groupama Biztosító és az UNION Vienna Insurance Group Zrt. számára. Emellett a korábbi negyedévekhez hasonlóan több biztosításközvetítő kapott engedélyt a tevékenysége megszüntetésére.

PÉNZTÁRI PIAC FELÜGYELETE

A pénztári piac felügyelete során folytatott vizsgálatokban a környezeti fenntarthatóság megjelenésére a befektetésekben és a pénztárak működésében, a pénztári működés hosszú távú fenntarthatóságának vizsgálatára, kiemelt figyelemmel a külső környezeti hatásokra való reagálóképességre, valamint a működésre felhasználható források MNB által prudenciálisan elvárt szintjének való megfelelésére irányult az MNB figyelve.

2023. szeptember 30-ig 6 átfogó vizsgálat, 2 célvizsgálat és 1 utóvizsgálat zárult. A gyakoribb szabálytalanságok, hiányosságok az ellenőrző bizottság tevékenységére, az informatikai biztonságra, a befektetési politikának az igazgatótanács általi legalább évenkénti felülvizsgálatára, a tagdíjat nem fizető tagokkal kapcsolatos alapszabályi rendelkezésekre, az eszközök alapokhoz való rendelését alátámasztani hivatott naprakész analitikus nyilvántartás meglétére vonatkozó jogszabályi

előírások megsértéséhez kapcsolódtak, továbbá egy esetben az MNB feltárta, hogy a likviditáskezelés nem felelt meg a jogszabályi rendelkezéseknek.

Az MNB közzétette az önkéntes nyugdíjpénztárak költségmutatóit, a 2022. évi díjterhelési mutatót, a korrigált díjterhelési mutatót és a pénztári TKM értékek összefoglaló elemzését. Az önkéntes nyugdíjpénztárak mutatói alig változtak, a klasszikus díjterhelési mutató 0,72%, a korrigált díjterhelési mutató 0,73% lett. A befektetési költséghányadot több pénztárnál a negatív hozam miatt ki nem fizetett sikerdíjak csökkentették. A működési költség részt a nemfizető tagok okozta kiesés pótlása növelte. Az önkéntes nyugdíjpénztárak más öngondoskodási ajánlatokkal összevetve változatlanul az egyik legversenyképesebb konstrukciót kínálják.

Az MNB 2023 harmadik negyedében az Aranykor Országos Önkéntes Nyugdíjpénztár, a Bizalom Országos Önkéntes Kölcsönös Nyugdíjpénztár, a Prémium Önkéntes Nyugdíjpénztár, az Alfa Önkéntes Nyugdíjpénztár, valamint a Pannónia Nyugdíjpénztár számára engedélyezte, hogy módosítsa a választható portfóliós rendszerét, az IZYS Egészség- és Öngégyező Pénztár számára jóváhagyta a pénztár ingatlanértékelőjének személyére vonatkozó megbízást, továbbá engedélyezte, hogy az Allianz Hungária Önkéntes Nyugdíjpénztár, mint jogutód pénztár a „CÁT” Önkéntes Kölcsönös Nyugdíjpénztár beolvadását követően önkéntes pénztári tevékenységet végezzen.

TŐKEPIAC FELÜGYELETE

A befektetési szolgáltatók vizsgálatok az ügyfélkövetelések védelme továbbra is kiemelt prioritást élvez, amely az MNB folyamatos felügyelési eszköztárába is hangsúlyosan beépült. Az átfogó- és témavizsgálatok fókuszja továbbra is a MiFIDII⁵/MiFIR⁶ szabályozási környezet betartásának ellenőrzése. A befektetési alapkezelők vizsgálata a nemzetközi gyakorlat és a piaci folyamatokkal összhangban leginkább a likviditáskezelésre és eszközértékelésre koncentrált, tekintettel az orosz-ukrán konfliktus által a tőkepiacokra gyakorolt turbulenciára. A fentiekkel összefüggésben kiemelt figyelmet kapott a befektetési döntéshozatal, a megbízáskezelés és a nettó eszközérték számítása.

Az MNB 2023 első három negyedében 14 átfogó és 1 (négy befektetési szolgáltatóval szemben folytatott) témavizsgálatot zárt le. A harmadik negyedében lezárt vizsgálatok közül kiemelendő a HOLD Alapkezelővel és az ADALFA Alapkezelővel szemben folytatott átfogó vizsgálatok, melyek során – többek között – a javadalmazási előírások betartása terén, kiemelt figyelemmel az alapkezelőkben tulajdonos munkavállalók részére kifizetett és változó javadalmazásnak minősülő osztalékkal összefüggően feltárt hiányosságok miatt – egyéb intézkedések alkalmazása mellett – a HOLD Alapkezelővel szemben 17,4 millió Ft az ADALFA Alapkezelővel szemben pedig 12,3 millió Ft összegű felügyeleti bírság került kiszabásra.

2023 harmadik negyedében a korábbi évekhez hasonlóan megkezdődött a befektetési alapok sikerdíj modelljeinek felülvizsgálata. Ennek hatására az alapok az aktuális piaci környezethez illeszkedő küszöbhozamokat alkalmaznak, és figyelembe veszik a csökkenő inflációs és kamatkörnyezet hatásait egyaránt.

Fogyasztóvédelmi folyamatos felügyelés keretében az MNB – 2023 harmadik negyedétől – részt vesz az ESMA⁷ által koordinált közös felügyeleti ellenőrzésben (CSA⁸), amely során 14 befektetési szolgáltató marketingtevékenységének ellenőrzésére kerül sor. A korábbi CSA-k nyomán az ESMA által kiadott iránymutatások alapján az MNB megkezdte a befektetési szolgáltatók által értékesítendő pénzügyi eszközök vonatkozásában előzetesen elvégzendő megfelelés és alkalmasságának értékelésével kapcsolatos ajánlásainak felülvizsgálatát is.

A befektetési szolgáltatói szektorban az MNB témavizsgálatot folytat a derivatív termékek értékesítése kapcsán összesen nyolc intézmény bevonásával. A vizsgálat fókuszja a derivatív ügyfélpozíciókhoz kapcsolódó napi kockázatkezelési gyakorlatok ellenőrzése, a komplex termékek értékesítéséhez kapcsolódó fogyasztóvédelmi szabályoknak való megfelelés vizsgálata, valamint a derivatív pozíciók egyenlegéről az ügyfelek rendelkezésére bocsátott kimutatások ellenőrzése.

⁵ A pénzügyi eszközök piacairól, valamint a 2002/92/EK irányelv és a 2011/61/EU irányelv módosításáról szóló 2014. május 15-i 2014/65/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv

⁶ A pénzügyi eszközök piacairól és a 648/2012/EU rendelet módosításáról szóló 2014. május 15-i 600/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet

⁷ Európai Értékpapír-piaci Hatóság (European Securities and Markets Authority)

⁸ Common Supervisory Action

2023 első három negyedében 5 új kockázati tőkealap-kezelő kapott tevékenységi engedélyt, valamint az MNB engedélyezte, hogy az MBH Bank Nyrt. átadja befektetési szolgáltatási állományát az MBH Befektetési Bank Zrt.-nek. A harmadik negyedében az MNB az NHB Növekedési Hitel Bank Zrt. „felszámolás alatt” és CODEX Értéktár Zrt. közötti befektetési szolgáltatási állomány átruházását is. Befektetési vállalkozásban (Equilor Befektetési Zrt.) minősített befolyásszerzés iránti engedély kiadására is sor került. Egy új ABAK, mint ingatlanalap-kezelő szerzett tevékenységi engedélyt (Recorde Alapkezelő Zrt.). A bizalmi vagyonkezelést érintő adójogszabály-változás következtében a nem üzletszerű bizalmi vagyonkezelési jogviszonyok nyilvántartásba vételére irányuló eljárások száma kiugróan, a többszörösére emelkedett.

PÉNZMOSÁS ÉS TERRORIZMUS-FINANSZÍROZÁS MEGELŐZÉSÉVEL ÉS MEGAKADÁLYOZÁSÁVAL, VALAMINT A VAGYONI- ÉS PÉNZÜGYI KORLÁTOZÓ INTÉZKEDÉSEK VÉGREHAJTÁSÁVAL KAPCSOLATOS FELÜGYELETI TEVÉKENYSÉG

A pénzmosás és terrorizmusfinanszírozás megelőzésével (AML/CFT⁹), valamint a vagyoni és pénzügyi korlátozó intézkedések végrehajtásával kapcsolatos vizsgálatok, a folyamatos felügyelés és a témát érintő egyéb hatósági feladatok folyamatosan kiemelt figyelmet kapnak. A kidolgozott módszertan szerint az MNB beazonosítja – a folyamatosan aktualizált és bővített minőségi és mennyiségi kockázati tényezők figyelembevételével – a felügyelt intézményeknél fennálló pénzmosási-, valamint terrorizmusfinanszírozási kockázatokat, és azokat a rendelkezésre álló egyéb információkkal együtt elemzi, értékeli. A felügyeleti eljárások célját és ütemezését a felügyeleti kockázatértékelés alapján határozza meg a jegybank.

Az AML/CFT vizsgálatok célja a hiányosságok, sérülékenységek azonosítása mellett az intézményekre vonatkozó valós fenyegetettség felmérése, a várható reputációs kockázatok számszerűsítése érdekében. Fontos szempont továbbá a hatékonyság vizsgálata, illetve a kockázatok lehetséges okainak feltárása és megértése. Az AML/CFT vizsgálatok kiterjednek arra is, hogy egy adott jogsértés vagy szabálysértések sorozata miért következett be, vagy egy adott jogsértés jelezhet-e szélesebb körű rendszerbeli vagy belső kontrollhiányosságokat. Jelentős figyelmet kap a felügyelt intézmények vezetőinek tájékoztatása a vizsgálatok során azonosított AML/CFT kockázatokról.

2023. szeptember 30-ig az MNB 17 intézmény tekintetében folytatott AML/CFT szempontú vizsgálatot, melyből két vizsgálat határozattal és négy vizsgálat megszüntető végzéssel lezárult. Figyelmet érdemel továbbá a 3 hitelintézet bevonásával indult, a bizalmi vagyonkezelő ügyfelekkel kapcsolatban végzett ügyfélátvilágítási és monitoring tevékenységet fókuszba helyező témavizsgálat, valamint az ugyancsak 3 hitelintézet érintettségével indult, a tranzit fizetési számlákkal kapcsolatos pénzmosási kockázatok, kockázatkezelő, illetve csökkentő intézkedések és kapcsolódó pénzmosási kontrollok ellenőrzésére indított témavizsgálat.

Az orosz-ukrán konfliktus kapcsán az MNB felügyeleti tevékenységét érdemben érintő különböző tartalmú szankciók, korlátozások bevezetésére került sor, amelyek a szolgáltatók számára többletkötelezettséget írtak elő. Az MNB emiatt szükségesnek látta felmérni, hogy a hazai ügyfélállomány vonatkozásában mekkora a pénzügyi közvetítőrendszer „szankciós kitétsége”, emiatt az MNB összesen 94 intézmény esetében határozatban rendkívüli adatszolgáltatási kötelezettséget írt elő.

INFORMATIKAI FELÜGYELET

Az MNB gépi tanulás és mesterséges intelligencia használatára vonatkozó témavizsgálat sorozata folyamatban van. Két biztosító és egy bank esetében már lezárultak a vizsgálatok, amelyek nem tártak fel olyan kockázatokat és hiányosságokat, amelyek valamely vonatkozó ágazati jogszabályi követelmények nem teljesülését jelezték volna. Emellett megkezdődött az intenzív munka a DORA rendelet¹⁰ részletszabályainak kidolgozására felállított szakértői csoportokban.

⁹ Anti-Money Laundering/Combating the Financing of Terrorism

¹⁰ Az Európai Parlament és a Tanács rendelete a pénzügyi ágazat digitális működési rezilienciájáról és az 1060/2009/EK rendelet, a 648/2012/EU rendelet, a 600/2014/EU rendelet, valamint a 909/2014/EU rendelet módosításáról

2023. szeptember 29. és október 3. között megtörtént az MBH Bank Nyrt.-ben a korábbi Budapest Bank Zrt. vállalati ügyfélportfóliójának migrációja a korábbi (fúzió előtti) MKB Bank informatikai rendszerébe. Az MNB kiemelt figyelemmel követte az átállás előkészítésének és végrehajtásának folyamatát.

A KiberPajzs pénzügyi edukációs kampány és együttműködési kezdeményezés új lendületet vett. 2023 során a projekthez csatlakozott az Igazságügyi Minisztérium, a Gazdaságfejlesztési Minisztérium, a Magyar Államkincstár és a Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatósága, valamint elindult az intenzív plakátkampány. A harmadik negyedév során megújult a KiberPajzs honlapja, immár kibővült tartalommal és egyszerűbb struktúrával várja az érdeklődőket a <https://kiberpajzs.hu/honlap>. Ezen túlmenően számos szakmai konferencián is történő megjelenés előkészítése is megtörtént, így pl. Informatikai Biztonság Napján (ITBN). Mindezek mellett a projekttagok közötti koordináció és tudásmegosztás keretében előrelépés történt: megindult a bankokat és a rendőrséget összekötő ún. „forró drót” előkészítése, valamint az adathalászat hatóságok részére történő bejelentése kapcsán felmerült kérdések vizsgálata.

KIBOCSÁTÓI FELÜGYELÉS ÉS PIACFELÜGYELETI ELJÁRÁSOK

Az MNB 2023. szeptember 30-ig 13 darab jogosulatlan tevékenység és 14 darab MAR jogsértés gyanúja miatt indított piacfelügyeleti eljárást, valamint 5 darab kibocsátói célvizsgálatot zárt le. Az eljárások során és folyamatos felügyelés keretében az MNB 2023 első három negyedévében összesen több, mint 900 millió forint piacfelügyeleti és kibocsátói felügyeleti bírságot szabott ki.

Az MNB piacfelügyeleti eljárást folytatott le a SAFIS EVO Inc. tevékenységének vizsgálatára, amely során megállapította, hogy a SAFIS EVO Inc. tulajdonában álló hét „befektető társaság” 2019 januárjától több mint 2000 alkalommal, legalább 1,6 milliárd forint összegben úgynevezett „Nyerésérzésesedési jog szerzési-kültagsági jogviszony megállapodást” kötött befektetőkkel, amelyek kollektív befektetési értékpapírként értékelhetők. Az említett megállapodások szerint a SAFIS EVO Inc. által menedzselte „befektető társaságok” azért gyűjtöttek befektetői tőkét vagyoni hozzájárulás formájában, hogy biztosítsák a megállapodások szerinti „projektcégek” tőkeemelését, ennek megfelelően a befektető társaságok olyan kollektív befektetési formáknak minősülnek, amelyek „kvázi kockázati tőkealapoknak” tekinthetők. Az MNB minderre tekintettel megállapította, hogy a SAFIS EVO Inc. Magyarország területén jogszabálysértő módon, az arra vonatkozó engedély nélkül végzett „kollektív befektetési értékpapír forgalmazása” befektetési alapkezelési tevékenységet, amely okán – tevékenységtől eltiltás és honlapblokkolás mellett – 320 millió forint piacfelügyeleti bírságot szabott ki a társaságra, a tevékenységben érdemben közreműködő természetes személyre pedig 32 millió forintot.

Bírság kiszabására került sor az OTT-ONE Nyrt. és a SET GROUP Nyrt. esetében a 2022. évi hiányzó éves jelentések miatt. E két kibocsátó részvényeinek kereskedését már az előző évek során felfüggesztette az MNB, többször nyilatkoztatta, valamint adatszolgáltatásra kötelezte őket a törvényes működés helyreállításával összefüggésben. Az előbbieket következményeként az MNB 2023. július 21-i határozatával a SET-GROUP Nyrt., míg 2023. szeptember 26-i határozatával az OTT-ONE Nyrt. részvényeinek tőzsdei terméklistáról való törléséről döntött. A SET-GROUP Nyrt. részvényei tőzsdei terméklistáról való törlésének napja 2023. július 31., míg az OTT-ONE Nyrt. részvényei tőzsdei terméklistáról való törlésének napja 2023. október 2.

A Pénzügyminisztérium, mint Közfelügyeleti Hatóság jelzést tett az MNB felé, hogy a WINGHOLDING Zrt. és a SunDell Nyrt. esetében a könyvvizsgáló olyan könyvvizsgálói jelentéseket bocsátott ki a 2022. évi éves beszámolóik (egyedi és konszolidált) kapcsán, melyekre nem volt jogosult, így a 2022. évi könyvvizsgálói jelentések visszavonására kötelezte a könyvvizsgálót. A SunDell Nyrt. 2023. június 14. napján, a WINGHOLDING Zrt. pedig 2023. június 15. napján tett közzé erről rendkívüli tájékoztatást. Az MNB a tőzsdei kereskedés felfüggesztése mellett döntött ezen két kibocsátó esetében az utólagosan visszavont könyvvizsgálói jelentések és ezáltal hiányos éves jelentések miatt. A WINGHOLDING Zrt. 2023. június 22. napján, a SunDell Nyrt. pedig 2023. augusztus 10. napján tette közzé az új könyvvizsgálói jelentésekkel ellátott éves jelentését, így az értékpapírok tőzsdei forgalmazását az MNB a WINGHOLDING Zrt. esetében 2023. június 26. napján, a SunDell Nyrt. esetében pedig 2023. augusztus 14. napján a kereskedési idő kezdetétől visszaállította.

AZ MNB ZÖLD PROGRAMJA

Az MNB 2019-ben indult Zöld Programjának evolúciója újabb állomáshoz érkezett 2023. szeptemberében, amikor a program egyik zászlóshajójának számító tőkekövetelmény-kedvezmény programot a jegybank vezetése egy évvel meghosszabbította és a hitelcélokat kiterjesztette. A kedvezményt a hitelintézetek eddig a 2020. január 1. és 2024. december 31. kötött hitelszerződéseik és kötvénykitettségeik után vehették igénybe öt éven keresztül. A hosszabbítás nyomán az új szerződéskötési határidő 2025. december 31-re módosult. A programba új hitelcélként bekerült az energiatárolás, a megújuló energiaforrás-tüzelésű távhő, valamint az áramhálózat bővítését és fejlesztését célzó beruházások finanszírozása.

Az új hitelcélok bevonása annak jegyében is történt, hogy az elmúlt időszak energiapiaci válsága, illetve az áramtermelésen belül a napenergiával előállított villamosenergia terjedésének kihívásai rámutattak az energiahatékonyság és az energiahálózatok korszerűsítésének szükségességére. Az MNB az energetika téma felkarolása céljából szeptember 14-én ZöldÁram konferenciát szervezett, amely során a Zéró Karbon Központ (ZKK) szakmai közreműködésével fórumot biztosított a nap- és szélenergia alapú áramtermelés előmozdítási lehetőségeinek megvitatására. A konferenciát július és augusztus során egy 12 cikkből álló publikációsorozat előzte meg, amelyekben az MNB és a ZKK munkatársai a Világgazdaság online hírportálon ismertették az ugyancsak ZöldÁram néven futó közös projektjük főbb eredményeit.

A hitelezés környezetbarátabb útra terelése és az ország energiafüggőségének enyhítésén túl az MNB továbbra is fontosnak tartja saját működésének „zöldítését” is, ezzel példát mutatva a hazai pénzügyi szektor számára. Folytatva az elmúlt évek karbonellentételezési gyakorlatát, az MNB augusztusban újabb élőhelyrekonstrukciós projektben állapodott meg a WWF Magyarország természetvédelmi szervezettel. Ezúttal Drávaszentesen, a Duna-Dráva Nemzeti Park területén valósulhat meg erdőtelepítés és gyeprekonstrukció. A projekt révén nő a természet CO₂ elnyelő képessége, ezáltal pedig az MNB közvetve semlegesíti a 2022-es év során az operatív működéséből származó karbonlábnyomának egy részét. Az ellentételezésre az MNB kiegészítő megoldásként tekint. A jegybank évről-évre egyre nagyobb mértékben csökkenti karbonlábnyomát házon belüli lépésekkel, de a 2021-ban kitűzött karbonsemlegességet csak ellentételezéssel, mint kiegészítő intézkedéssel képes biztosítani. Az MNB 2022-ben csaknem 60%-kal csökkentette kibocsátását a 2019-es bázishoz képest, a fennmaradó hányadot ellentételezte. Az augusztusban megújított környezetvédelmi nyilatkozatban az MNB azt a vállalást tette, hogy 2025-re már 75%-ot ér majd el a kibocsátáscsökkentés mértéke, és csupán 25% marad az ellentételezésre szoruló kibocsátáshányad.

A karbonellentételezés a nagyvilágban egy elmúlt években igazán népszerűvé vált gyakorlat, aminek normái, szabályai jelenleg is még formálódnak. Az ellentételezés leggyakrabban olyan természet alapú megoldások kategóriába tartozó projekteken keresztül valósul meg, mint amilyeneket az MNB is támogatott a WWF-en keresztül. A témában az MNB szeptemberben jelentetett meg egy kiadványt 'Természet alapú karbonellentételezés – piaci útikalauz vállalatoknak' címmel. A tanulmány a pénzügyi vállalatokon túl minden magyarországi nagyvállalatnak kívánja segíteni az eligazodást a karbonellentételezés, és ennek kapcsán az önkéntes karbonpiac világában.

ÜGYFÉLSZOLGÁLATI TEVÉKENYSÉG

Az MNB ügyfélszolgálatához 2023 első három negyedévében összesen 18 269 db ügyfélszolgálati megkeresés és kérelem érkezett. A megkeresések és kérelmek szektor szerinti megoszlása érdemben nem változott a korábbi időszakokhoz képest, így az ügyféljelzések legnagyobb arányban most is a pénzpiacot érintették, ezt a biztosítási piac követte. Az ügyfelek leggyakrabban nem-életbiztosításokkal, hitelezéssel, pénzforgalmi szolgáltatásokkal, valamint behajtással és követeléskezeléssel kapcsolatos kérdéskörökkel fordultak az MNB Ügyfélszolgálatához.

2022 szeptembere óta a banki adathalász támadásokat jelző ügyfélpanaszok száma jelentősen megemelkedett, és a tendencia 2023-ban is folytatódik. A harmadik negyedévben közel ötször annyi adathalász támadással összefüggő ügyfélpanasz érkezett, mint az előző év azonos időszakában. A kibercsalások elkövetési módszerei közül jellemző a csomagküldő szolgálat nevével visszaélve adathalász üzenet, e-mail küldése, illetve a hamis banki telefonhívás volt. Az időszakban számos olyan jelzés is érkezett, mely szerint hamisan, az MNB nevével visszaélve, illetve az MNB hivatalos telefonszámának időleges másolásával telefonáltak csalók magánszemélyeknek. Az MNB a honlapján a csalási módszerre vonatkozó figyelemfelhívást tett közzé.

4. Szanálás

SZANÁLÁSI TERVEZÉS, SZANÁLHATÓSÁG ÉRTÉKELÉSE ÉS AZ MREL-KÖVETELMÉNY MEGHATÁROZÁSA

Az MNB, mint csoportszintű szanálási hatóság az éves ütemtervnek megfelelően a jelentős határon átnyúló tevékenységet végző magyarországi székhelyű bankcsoport esetében lezárta a szanálhatóság értékelésére irányuló eljárást, amelyhez kapcsolódóan felülvizsgálatra került a csoportszintű szanálási terv és azzal párhuzamosan a konszolidált és egyedi szavatoltókére, leírható, illetve átalakítható kötelezettségekre vonatkozó minimumkövetelmények (MREL-követelmények) is. A szanálhatóság értékelésére nemcsak az intézménycsoport belföldi intézményeinél került sor, hanem koordinált vizsgálat keretében az adott ország szanálási hatóságainak közreműködésével a leányvállalatok vonatkozásában is. A szanálási terv és a szanálhatóság értékelése, valamint az MREL-követelmények együttes döntések keretében kerülnek elfogadásra. Emellett a szanálási hatóság folyamatosan nyomon követi az intézmény MREL-megfelelésének státuszát.

Az Egységes Szanálási Testület (Single Resolution Board – SRB), mint a legjelentősebb bankuniós székhelyű intézmények, illetve bankcsoportokért felelős szanálási hatóság vezetése alatt álló szanálási kollégiumokban folyó munkához kapcsolódva az MNB, mint a bankuniós anyavállalatok magyarországi székhelyű leányvállalataiért felelős szanálási hatóság szanálhatósági értékeléseket végzett több leányvállalat esetében, illetve az első félévben kötelezte az érintett intézményeket az együttes döntések keretében elfogadott MREL-követelmények teljesítésére.

Az MNB az MREL-követelmény teljesítése vonatkozásában a harmadik negyedév folyamán is helyt adott általános előzetes engedély iránti kérelemnek az MREL-követelmény felé elszámolható egyes kötelezettségek visszahívása, visszaváltása, visszafizetése vagy visszavásárlása tekintetében.

Fentiekén túl, az MNB a szanálási tervezési és szanálhatósági értékelési feladatok keretében nagy hangsúlyt fektetett az Európai Bankhatóságnak (European Banking Authority – EBA) az intézmények és a szanálási hatóságok számára a szanálhatóság javításáról szóló iránymutatásoknak való intézményi megfelelés státuszának nyomon követésére¹¹.

AZ INTÉZMÉNYEK VEZETŐI INFORMÁCIÓS RENDSZEREIHEZ KAPCSOLÓDÓ HATÓSÁGI ELVÁRÁSOK

Az MNB összhangban az európai uniós elvárásokkal, elvárja az intézmények vezetői információs rendszereivel kapcsolatban, hogy azok olyan folyamatokon alapuljanak, amelyek lehetővé teszik magas minőségű adatok és információk megfelelő összetételben történő gyors előállítását egy válsághelyzetben annak érdekében, hogy egy esetleges szanálási eljárás alapját képező vagyoneértékelések gyorsan elvégezhetőek legyenek. Az MNB kidolgozta az ehhez kapcsolódó részletes elvárásait, amelyekről 2023. március 10-én piaci konzultáció keretében tájékoztatta az érintett intézményi kör képviselőit. A harmadik negyedévben a Szanálási igazgatóság több MNB társterület bevonásával a végleges elvárások kialakításán, illetve az elvárásoknak való megfelelésről készített intézményi önértékelések eredményeinek értékelésén dolgozott, amely folyamat a negyedik negyedév első felében fog befejeződni.

KOLLEKTÍV PÉNZALAPOKKAL KAPCSOLATOS FELADATOK

Az MNB képviselői továbbra is aktívan részt vettek a Szanálási Alap és az Országos Betétbiztosítási Alap igazgatótanácsának munkájában.

¹¹ EBA/GL/2022/01 2022. január 13. Iránymutatások az intézmények és szanálási hatóságok számára a szanálhatóság javításáról

A SZANÁLÁSI VAGYONKEZELŐVEL KAPCSOLATOS FELADATOK

Az MSZVK Magyar Szanálási Vagyonkezelő Zártkörűen Működő Részvénytársaság (MSZVK Zrt.) feletti tulajdonosi jogokat a szanálási törvény alapján az MNB gyakorolja.

NEMZETKÖZI EGYÜTTMŰKÖDÉS, RÉSZVÉTEL AZ EURÓPAI UNIÓS SZABÁLYOZÁSI KÖRNYEZET ALAKÍTÁSÁBAN

Az MNB szakértői továbbra is résztvevői az EBA szanálási tervezési és végrehajtási munkacsoportjainak, továbbá részt vesznek az Európai Értékpapíri Hatóságnak (European Securities and Markets Authority – ESMA) a központi szerződő felek szanálási szabályozásával foglalkozó munkacsoportjának, valamint a bankszanálás terén megszerzett tapasztalataik beépítésével részt vállalnak uniós jogalkotási szerveknek a biztosítók szanálási keretrendszerének kiépítését célzó munkájában.

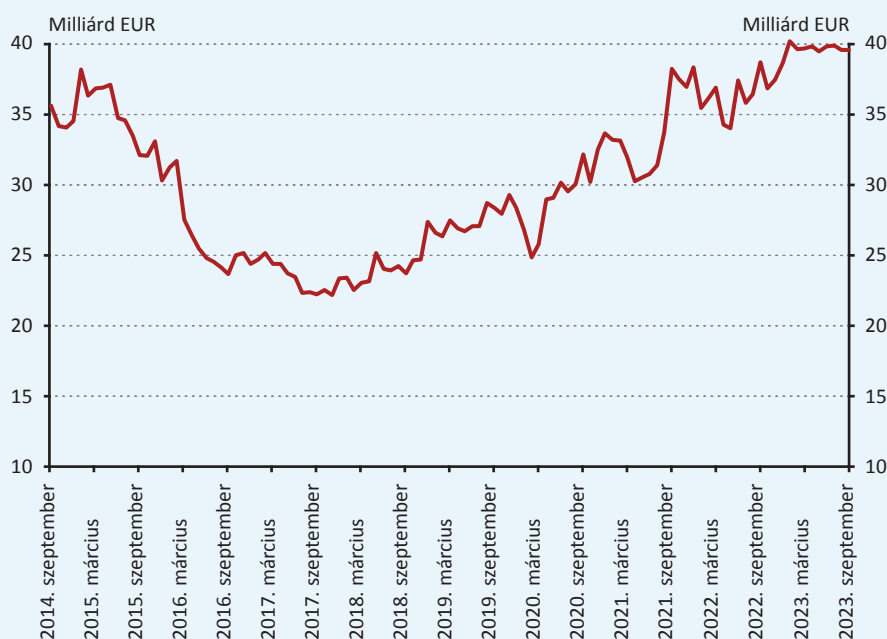
5. Nemzetközi tartalékok

2023 harmadik negyedévének végén az MNB nemzetközi tartalékainak nagysága 39,7 milliárd euro volt, ami 200 millió euro csökkenést jelent a 2023. félév végi 39,9 milliárd eurós értékhez képest.

A tartalékokat leginkább az Államadósság Kezelő Központ (ÁKK) adósságtörlesztési célú tételei csökkentették, közel 1,2 milliárd euróval (többek között a szeptemberi 22,7 milliárd japán jen névértékű kötvénylejárat), miközben a Magyar Államkincstár (MÁK) devizakiadásai mintegy 0,7 milliárd eurót tettek ki. Ezeket a tételeket ellensúlyozta az ÁKK szeptemberi 10 éves, 1,75 milliárd euro névértékű eurokötvény kibocsátása, az Európai Bizottságtól érkezett nettó transferek, valamint az eurótól eltérő devizaeszközök árfolyamváltozás miatti átértékelődése.

A negyedév végén meghirdetett eurolikviditást nyújtó swaptender finanszírozásához az MNB igénybe vette a nemzetközi szervezetekkel kötött repo keretszerződéseit. A bankrendszernek nyújtott swap- és a finanszírozásul szolgáló repo ügyletek értéke közötti eltérés csak átmeneti hatással volt a tartalékszint alakulására.

5. ábra
A nemzetközi tartalékok nagyságának alakulása (milliárd EUR)

6. Készpénzlogisztikai tevékenység

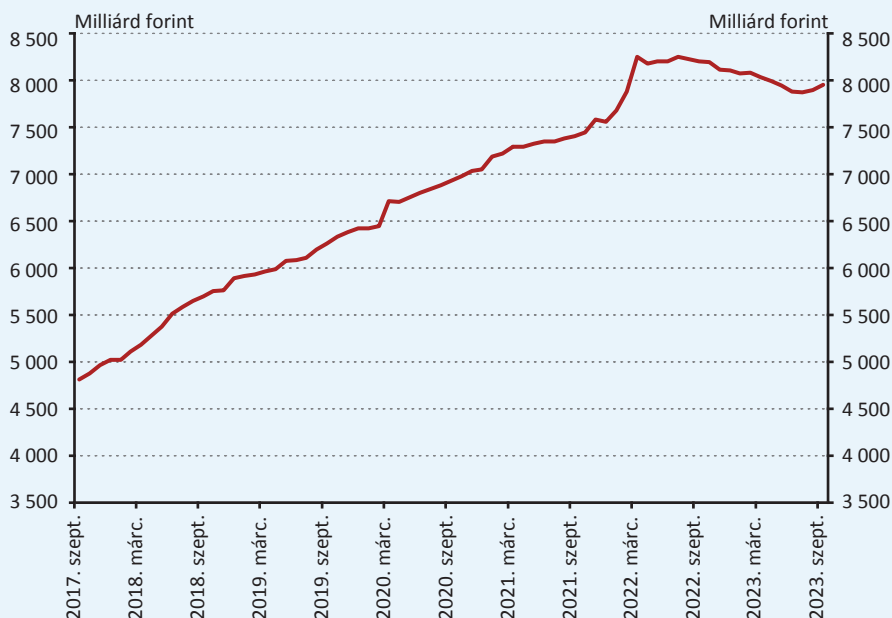
A FORGALOMBAN LÉVŐ KÉSZPÉNZ

2023. III. negyedév végén a forgalomban lévő készpénzállomány 3%-kal, nominálértéken 245,9 milliárd forinttal csökkent az előző év azonos időszakához képest, szeptember végére elérve a 7 942,6 milliárd forintot.¹² Az első három negyedévben a készpénzállomány 283,5 milliárd forinttal esett vissza, a havi bázisú csökkenés 2023. júliusig folyamatos volt február hónap kivételével. A szezonálisan és naptárhatással kiigazított adatok alapján a forgalomban lévő készpénzállomány az első három negyedévben 1,8%-kal mérséklődött a december végi állományhoz képest, azonban az augusztustól megfigyelhető kis mértékű növekedésnek köszönhetően a szezonálisan és naptárhatással kiigazított állomány szeptember végén már 1%-kal meghaladta a 2023. július végi értékét.

A készpénzállomány 2023 folyamán megfigyelt csökkenése részben a 2022. márciusban jelentkezett keresleti sokk generálta bázishatásnak, részben a makrogazdasági körülmények kedvezőtlen alakulásának köszönhető. A visszaesés meghatározó részét továbbra is intézményi igazodásnak tekinthetjük, azaz betudható a kereskedelmi bankok készletracionalizálásának. A forgalomban lévő készpénzállomány korrekciójához hozzájárul továbbá, hogy a jövedelem és a fogyasztás visszaesése késleltetve eredményezi a tranzakciós pénzkereslet csökkenését, amit a lakossági készpénzfelvételi, illetve a készpénzfeldolgozó adatok is alátámasztanak. A készpénzállomány lassú ütemű csökkenésére magyarázatot adhat ugyanakkor a megtakarítási és az ún. óvatossági készpénzkereslet, valamint a lakosság készpénzhasználati preferenciái. Így a jelenlegi tartós reáljövedelem és fogyasztáscsökkenés eredményeként a forgalomban lévő készpénzállomány várhatóan az elkövetkező hónapokban is stagnáló vagy enyhén növekvő mintázatot vesz fel.

6. ábra

A forgalomban lévő készpénz értéke a gazdaságban, szezonálisan és naptárhatással igazított adatok

Forrás: MNB.

¹² Ebben az értékben nem szerepel a bevont, de még visszaváltható bankjegyek értéke, ami az MNB mérlegében kimutatott készpénzállománynak része. A mérlegben szereplő készpénzállomány 8 042,2 milliárd forintot ért el, az előző év azonos időszakához képest 252,6 milliárd forinttal és 3%-kal csökkent.

2. táblázat

A forgalomban lévő bankjegyek és érmék¹³

(2023. szeptember 30-i és 2022. szeptember 30-i adatok)

Bankjegyek	2023				2022			
	Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)		Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)	
	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték
20 000 forint	284,6	5 691,5	43,8	72,6	291,4	5 827,5	44,0	72,1
10 000 forint	183,3	1 832,9	28,2	23,4	195,4	1 954,5	29,5	24,2
5 000 forint	31,3	156,6	4,8	2,0	30,9	154,3	4,7	1,9
2 000 forint	22,8	45,7	3,5	0,6	23,8	47,7	3,6	0,6
1 000 forint	88,1	88,1	13,5	1,1	82,4	82,4	12,4	1,0
500 forint	40,1	20,1	6,2	0,3	38,5	19,2	5,8	0,2
Összesen	650,2	7 834,9	100,0	100,0	662,4	8085,6	100,0	100,0
Érmék	Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)		Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)	
	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték
	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték
200 forint	191,9	38,4	7,9	41,4	186,1	37,2	8,0	41,6
100 forint	244,3	24,4	10,1	26,4	234,9	23,5	10,1	26,3
50 forint	239,5	12,0	9,9	12,9	229,6	11,5	9,9	12,9
20 forint	446,7	8,9	18,4	9,6	428,6	8,6	18,4	9,6
10 forint	488,6	4,9	20,1	5,3	470,8	4,7	20,2	5,2
5 forint	815,5	4,1	33,6	4,4	777,8	3,9	33,4	4,4
Összesen	2 426,5	92,7	100,0	100,0	2 327,8	89,4	100,0	100,0

Forrás: MNB.

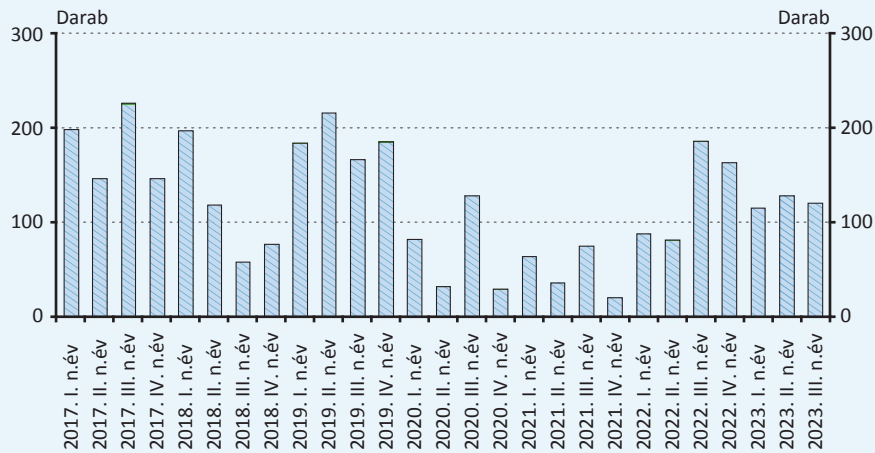
A forgalomban lévő bankjegyek értéke 7 834,9 milliárd forint, mennyisége 650,2 millió darab volt 2023. szeptember 30-án. Ez értékben 3,1 százalékos, mennyiségét tekintve pedig 1,8 százalékos csökkenést jelent az előző év azonos időszakához képest. A csökkenés elsősorban a 10 000, a 2000 és a 20 000 forintos címletet érintette, ezzel szemben a két legkisebb bankjegycímlet, az 1000 és az 500 forintosok állománya bővült. A forgalomban lévő érmék értéke 92,7 milliárd forint, mennyisége 2 426,5 millió darab volt 2023. szeptember végén. Ez értékben 3,7 százalékos mennyiségben 4,2 százalékos növekedést mutat 2022 azonos időszakának adataihoz képest. A forgalombővülés valamennyi érmecímletet egyenletesen érintette.

A KÉSZPÉNZHAMISÍTÁS MEGELŐZÉSÉT, VISSZASZORÍTÁSÁT SZOLGÁLÓ TEVÉKENYSÉG

2023 III. negyedévének végéig a készpénzforgalomból mindössze 363 darab forinthamisítvány került kiszűrésre. Ez az adat a forinthez hasonló nemzeti valuták sorában továbbra is kiemelten kedvezőnek tekinthető. A lefoglalt forint hamisítványok döntő többsége a 20 000 és a 10 000 forintos bankjegyek közül került ki. A hamisítások módszereit változatlanul az irodai sokszorosító eszközök (színes fénymásolók, printerek) használata jellemzi. A rátekintésre esetenként megtévesztőnek bizonyuló hamisítványok, mind egyszerű érzékszervi vizsgálatokkal (tapintással, fény felé tartva átnézetben vagy mozgással), mind pedig a pénztárakban alkalmazott kombinált UV-A és UV-C lámpa alatti ellenőrzéssel kiszűrhetők.

¹³ A táblázat nem tartalmazza a jegybank által kibocsátott emlékérmék és emlékbankjegyek állományát, melyek névértéken a forgalomban lévő fizetőeszközök közé tartoznak.

7. ábra
A forint hamisításának negyedévenkénti alakulása

Forrás: MNB.

3. táblázat
A forintbankjegy-hamisítványok címletenkénti megoszlása 2023. I-III. negyedévben

Címletek	500	1 000	2 000	5 000	10 000	20 000
Megoszlás (%)	0	1	0	2	48	49

Forrás: MNB.

A jegybank szakértői 2362 darab különböző valutahamisítványt, ezen belül 2270 darab hamis euróbankjegyet vizsgáltak meg 2023 I-III. negyedévében.

EMLÉKÉRME- ÉS FORGALMIÉRME-EMLÉKVÁLTOZAT-KIBOCSÁTÁS

A Magyar Nemzeti Bankról szóló törvény értelmében Magyarországon kizárólagosan az MNB jogosult bankjegy- és érmekibocsátásra – ideértve az emlékbankjegyet és az emlékérmét is, amelyek Magyarország törvényes fizetőeszközei, de nem szolgálnak forgalmi célokat. A Magyar Nemzeti Bank – a külföldi jegybankok gyakorlatával összhangban – azzal a céllal bocsát ki emlékérmeket, hogy az ország életében jelentős történelmi, kulturális és tudományos évfordulókról, eseményekről és személyekről az utókor számára maradó formában állítson méltó emléket.

Az emlékérmék ismeretterjesztő szerepének minél szélesebb körben való érvényesülése érdekében 2014 óta a nemesfém emlékérmék színesfém változata is kibocsátásra kerül, a nemesfém éremképpel megegyezően, de alacsonyabb névértékben.

2023 harmadik negyedévében négy tematikában, hét emlékérmét bocsátott ki az MNB. Az emlékérmék közül – a kibocsátási politika szellemében és az egyes sorozatok jellegére tekintettel – egy arany, kettő ezüst (és azok színesfém változata), valamint kettő önálló színesfém emlékérmé.

2023. HARMADIK NEGYEDÉVBEN MEGJELENT EMLÉKÉRMÉK

Emlékerme-kibocsátás a Magyar Nemzeti Levéltár tiszteletére

A Magyar Nemzeti Bank „Magyar Nemzeti Levéltár” megnevezéssel 15 000 Ft névértékű ezüst és 3 000 Ft névértékű színesfém emlékérmét bocsátott ki 2023. július 3-án az országos hatáskörű önálló magyar levéltár alapításának 300. évfordulója alkalmából. Az emlékérmék egyúttal a levéltári épület átadásának centenáriumára is felhívják a figyelmet. Az emlékérméket Kereszthury Gábor iparművész tervezte.

„Magyar Nemzeti Levéltár” emlékérmék

EZÜST EMLÉKÉRME

Névérték: 15 000 Forint
 Anyag és finomság: ezüst (Ag .925)
 Súly: 31,46 g
 Átmérő: 38,61 mm
 Verhető: 7000 db tükörfényes (Proof)
 Szél: finomrecézett szélfelirattal

SZÍNESFÉM EMLÉKÉRME

Névérték: 3000 Forint
 Anyag: színesfém (Cu75Ni25)
 Súly: 30,80 g
 Átmérő: 38,61 mm
 Verhető: 7000 db selyemfényes (BU)
 Szél: finomrecézett szélfelirattal

Emlékérme-kibocsátás I. András magyar király tiszteletére

A Magyar Nemzeti Bank „I. András király” megnevezéssel 500 000 Ft névértékű egy unciás színarany, 15 000 Ft névértékű szintén egy unciás színezüst és 3 000 Ft névértékű színesfém emlékermét bocsátott ki 2023. augusztus 21-én az „Országépítő királyok Árpád dinasztiájából” sorozat második elemeként. A 2021-ben indult sorozat célja, hogy a történelem-tudomány és a történelmi köztudat eltérő hangsúlyait közelítse egymáshoz. A korhű forrásmotívumokon alapuló emlékerméket Szilos András fémműves formatervező iparművész tervezte. A kivételesen alacsony példányszámban (500 db) megjelent arany emlékermék az idei kibocsátási program legértékesebb darabjai.

„I. András király” emlékermék

ARANY

Névérték: 500 000 Forint
Anyag és finomság: arany (Au .999)
Súly: 31,104 g (1 uncia)
Átmérő: 34 mm
Verhető: 500 db tükörfényes (Proof)
Szél: sima, szélfelirattal

EZÜST

Névérték: 15 000 Forint
Anyag és finomság: ezüst (Ag .999)
Súly: 31,104 g (1 uncia)
Átmérő: 34 mm
Verhető: 5000 db tükörfényes (Proof)
Szél: sima, szélfelirattal

SZÍNESFÉM EMLÉKERME

Névérték: 3000 Forint
Anyag: színesfém (Cu90Zn10)
Súly: 23,40 g
Átmérő: 34 mm
Verhető: 5000 db bronzpatinázott
Szél: sima, szélfelirattal

Emlékérme-kibocsátás „Lovarda” megnevezéssel

A Magyar Nemzeti Bank „Lovarda” megnevezéssel különleges, hatszög alakú, 3000 Ft névértékű színesfém emlékermét bocsátott ki 2023. szeptember 15-én, a Nemzeti Hauszmann Program eredményeit bemutató emlékérme-sorozat második elemeként. Az MNB emlékérme-kibocsátásai körében egyedülálló módon a sorozat elemei egybeilleszthetőek, méhsejtszerkezetet alkotnak. Az ún. Nordic gold alapanyagú színesfém emlékermét Endrődy Zoltán iparművész tervezte.

„Lovarda” emlékérme

Névérték: 3000 Forint
 Anyag: színesfém (Cu89Al5Zn5Sn1)
 Súly: 20 g
 Méret: 37,18 mm hatszögletű
 Verhető: 20 000 db Proof-like
 Szél: sima

Emlékérme-kibocsátás „Pákozdi Katonai Emlékpark” megnevezéssel

Az MNB „Pákozdi Katonai Emlékpark” megnevezéssel 3000 Ft névértékű, bronzpatinázott színesfém emlékermét bocsátott ki az 1848–49-es forradalom és szabadságharc első győztes csatájának 175. évfordulóján, 2023. szeptember 29-én. Az emlékérme a Nemzeti Örökség Intézete kezdeményezésére 2014-ben indult, a hazai nemzeti emlékhelyeket bemutató sorozat tizedik eleme. Az emlékermét Molnár Mercédesz Dorisz szobrászművész tervezte.

„Pákozdi Katonai Emlékpark” emlékérme

Névérték: 3000 Forint
 Anyag: színesfém (Cu90Zn10)
 Súly: 18,40 g
 Átmérő: 37 mm
 Verhető: 10 000 db bronzpatinázott
 Szél: recézett

(További részletek, az emlékermék éremképi leírásai az egyes címekre kattintva, az MNB honlapján találhatóak.)

7. Pénzforgalom és értékpapír-elszámolás

NYÍLT BANKOLÁS – API HONLAP

Az MNB a korábbi sikeres API kerekasztal beszélgetés egyik eredményeként 2023 III. negyedévében publikálta a honlapján A nyílt bankoláshoz kapcsolódó pénzforgalmi szolgáltatók és harmadik fél szolgáltatók adatait. Az MNB által létrehozott oldal célja, hogy a nyílt bankolásban résztvevő pénzforgalmi szolgáltatók naprakész információval és kapcsolattartási adatokkal rendelkezzenek a számlavezető pénzforgalmi szolgáltatók által létrehozott API-k adataival kapcsolatosan. Az MNB elkötelezett a PSD2 szabályozás által elvárt nyílt bankolás terjedésének biztosítása mellett, melynek részét képezi ezen oldal létrehozása is.

PSD3, PSR ÉS OPEN FINANCE SZABÁLYOZÁS MEGÚJÍTÁSA

2023 III. negyedévben is folytatódtak az MNB vezetésével az egyeztetések a június 28-án megjelent belső piaci pénzforgalmi szolgáltatásokról és a 1093/2010 rendelet módosításáról szóló rendeletjavaslat (PSR), a pénzügyi adatokhoz való hozzáférés keretrendszeréről és a pénzügyi adatokhoz való hozzáférésről, valamint a 1093/2010/EU, az 1094/2010/EU, az 1095/2010/EU és a 2022/2554/EU rendelet módosításáról szóló rendeletjavaslat (Open finance) és a belső piacon a pénzforgalmi szolgáltatásokról és az elektronikuspénz-szolgáltatásokról, valamint a 98/26/EK irányelv módosításáról, illetve a 2015/2366/EU és a 2009/110/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló irányelv (PSD3) véleményezéséhez kapcsolódóan.

PÉNZFORGALMI ÁLLÁSFOGLALÁSOK ÉS ELLENŐRZÉSEK

2023 III. negyedévében pénzforgalmi ellenőrzés tárgyában egy új hatósági eljárást indított a jegybank. A korábban megindított eljárások esetében egy megindított eljárás került lezárásra. Három vizsgálat során az előírt beszámolás határidejének hosszabbítására került sor.

PÉNZFORGALMI SZABÁLYOZÁS

A negyedév során az MNB a pénzforgalmi szolgáltatóktól, egyéb vállalkozásoktól és természetes személyektől érkezett megkeresések alapján közvetlenül hat pénzforgalmi tárgyú állásfoglalást, illetve szakmai véleményt adott ki. Emellett az MNB a honlapján az „Azonnali fizetés – Gyakori kérdések és válaszok” oldalon publikálta a piaci szereplők által megküldött kérdésekre adott válaszait, amely a pénzforgalom lebonyolításáról szóló 35/2017. (XII. 14.) MNB rendelet 2024. február 1-jétől hatályos rendelkezéseinek értelmezését segíti elő.

KÖZPONTI VISSZAÉLÉSSZŰRŐ RENDSZER

Annak érdekében, hogy a jogszabályi előírásnak megfelelően a rendszer éles indítása 2025. július 1-én megtörténhessen, az MNB-vel történt folyamatos egyeztetéseket és a rendszer specifikáció közös kidolgozását követően a GIRO Zrt. megkezdte a tendereztetési eljárást a projekt megvalósítására. Az MNB és a GIRO Zrt. folyamatos egyeztetéseket tart a projekt szereplőivel, így a hitelintézetekkel is annak érdekében, hogy az utóbbi időben ugrásszerűen megnövekedett banki visszaélések visszaszorítása sikeres legyen.

AZ AZONNALI FIZETÉSI RENDSZER FEJLESZTÉSEI

Az Azonnali fizetési rendszer fejlesztésével kapcsolatban az MNB a GIRO Zrt-vel szorosan együttműködve folyamatosan monitorozza az érintett szereplők fejlesztéseit, valamint a fejlesztési implementációk minél hatékonyabb elvégzése érdekében számos alkalommal konzultált a piaci szereplőkkel. A fejlesztések fontos elemeként 2023. szeptember 1-től az 5 másodpercen belül megvalósuló egyedi belföldi átutalások értékhatára 10 millió forintról 20 millió forintra emelkedett. Az Azonnali fizetési rendszerre épülő új fizetési megoldások (QR-kód, a deeplink és az NFC) bevezetése mellett 2024-ben kötelezővé válik a fizetési kérelmek banki oldalon történő fogadása is.

8. Az MNB statisztikai tevékenysége

MONETÁRIS ÉS PÉNZÜGYI STABILITÁSI STATISZTIKA

Az MNB havonta publikálja a hitelintézetek összevont mérlegének főbb számait. A 2023. augusztusi adatok alapján készített statisztikák 2023. október 3-án jelentek meg.

A szezonálisan nem igazított tranzakciós adatok szerint 2023. június-augusztus hónapokban a háztartások nettó hitelfelvevők, míg a nem pénzügyi vállalatok összességében nettó hiteltörlesztők voltak. A két szektor betétállománya is ellentétesen változott a megfigyelt időszakban: a háztartások betétei tranzakciókból eredően csökkentek, ugyanakkor a nem pénzügyi vállalatok összességében növelték betéteik állományát.

A háztartások hitelei tranzakcióból eredően mindhárom megfigyelt hónapban nőttek: a szektor nettó hitelfelvétele ebben az időszakban összesen 124,7 milliárd forintot tett ki.

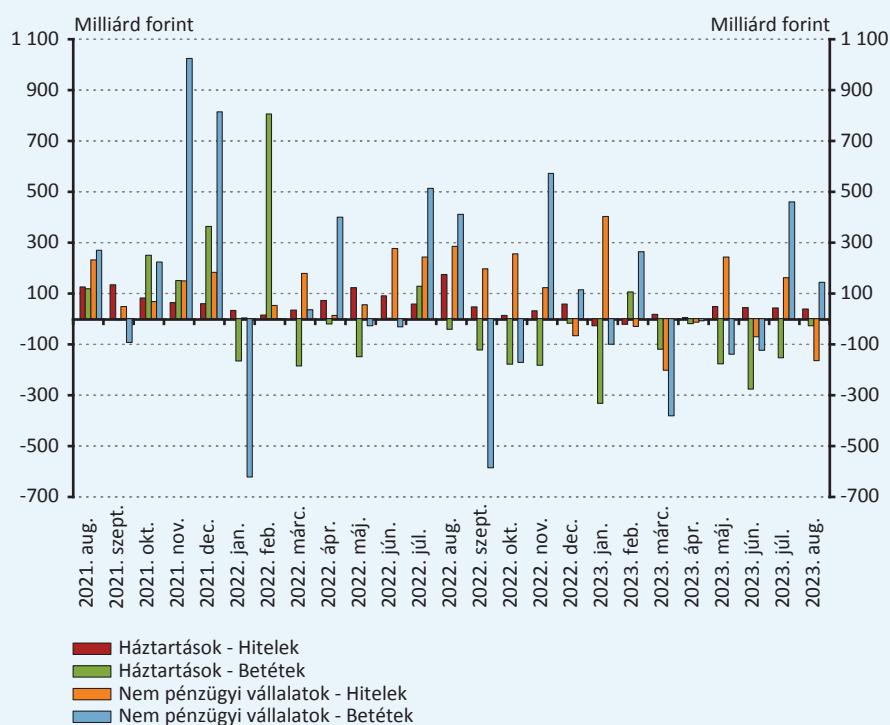
A nem pénzügyi vállalatok hitelei esetében a júniusi és augusztusi csökkenés, valamint az ennél kisebb mértékű júliusi növekedés eredményeként 74,0 milliárd forinttal csökkent a tranzakciós adatok alapján az állomány.

A háztartások mindhárom hónapban csökkentették betéteik állományát, tranzakciós alapon így összesen 459,5 milliárd forintos betétkivonás jellemezte a megfigyelt időszakot.

A nem pénzügyi vállalatok betétállománya júniusban csökkent, míg júliusban és augusztusban ezt meghaladó mértékben nőtt, amely változások eredményeként összesen 478,8 milliárd forintos betételhelyezés történt ebben az időszakban.

8. ábra

A háztartások és a nem pénzügyi vállalatok hitel- és betéttranzakciói a szezonálisan nem igazított adatok alapján

Forrás: MNB.

Szintén 2023. október 3-án jelent meg a háztartási és a nem pénzügyi vállalati hitel- és betétkamatlábakról szóló havi sajtóközlemény.

A közzétett adatok szerint a vizsgált időszak (2023. június – 2023. augusztus) alatt a háztartások által elhelyezett forint- és eurobetétek átlagos kamatlábai csökkentek¹⁴. A háztartásoknak nyújtott forint lakáscélú hitelek hitelköltség mutatója mérséklődött, míg a személyi hiteleké emelkedett a megfigyelt időszakban. A vizsgált negyedévben a babaváró hitelek új szerződéses összege 70,3 milliárd forint volt.

A nem pénzügyi vállalati szektor esetében a forintbetétek átlagos kamatlábai csökkentek, míg az eurobetéteké emelkedett az előző negyedévhez képest. A forinthelek átlagos kamatlábai mérséklődtek, az euro hiteleknél viszont növekedés volt megfigyelhető.

HÁZTARTÁSOK HITELÁLLOMÁNYÁNAK ALAKULÁSA

2023. szeptember 22-én jelent meg a háztartások hitelállományának alakulását 2023. II. negyedéves vonatkozási idővel bezárólag bemutató negyedéves MNB tájékoztató. A publikációban a háztartási hitelállományok fizetési késedelem szerinti megbontásának és az állományváltozás alakulásának összeállítása a hitelügyletek egyes adataira vonatkozóan teljesítendő adatszolgáltatási kötelezettség (a továbbiakban: HITREG) adatai alapján történik, míg a hátralévő futamidőre és a szerződések darabszámára vonatkozó adatok a FINREP adatcsomag H3403 és SF07 tábláiban jelentett hitelintézeti adatok feldolgozásával kerülnek bemutatásra.

A 2023. II. negyedéves adatok alapján a háztartási hitelek folyósítása nőtt, a törlesztése pedig csökkent az előző negyedévhez képest. A tárgynegyedévi folyósítás meghaladta a törlesztések összegét, így a háztartási hitelek állománya emelkedett. A legnagyobb összegben az áruvásárlási és egyéb fogyasztási hitelek állománya növekedett, ami leginkább a babaváró hitel állomány-emelkedésének köszönhető.

2023. június végén a háztartási hitelek 1,53%-a volt 90 napon túli késedelemben, azaz lényegében nem változott a korábbi negyedévhez képest.

FELÜGYELETI STATISZTIKA

Az MNB 2023. szeptember 4-én interaktív formában publikálta a hitelintézetek összesített prudenciális adatait 2023. június 30-ig bemutató idősort. Az MNB által felügyelt – 10 bankcsoportból, 9 egyedi hitelintézetből, 2 prudenciális szempontból (egyedi) hitelintézetnek minősülő pénzügyi vállalkozásból, valamint 9 fióktelepből álló – hitelintézeti szektor konszolidált eszközállománya 2023. II. negyedévében 0,2%-kal, 85 221 milliárd forintra csökkent, az egy évvel korábbi értéknél azonban 11,9%-kal magasabb.

A tárgynegyedévben egy korábban egyedi hitelintézetként működő bank azonos méretbesorolású bankcsoporttá alakult át, valamint egy másik bankcsoport további külföldi hitelintézeti részesedéssel bővült. A banki mérlegekben a két legjelentősebb eszköztípus továbbra is a hitelek és a hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok, amelyek együttes állománya az eszközök 77,8%-át tette ki 2023. június 30-án. A teljes forrásállományon belül a betétállomány 77,5%-os részarányt képviselt, a szektor szintű saját tőke pedig az idegen források 11%-át tette ki a tárgynegyedév végén.

2023 II. negyedév végére a bankszektor konszolidált szinten elért nettó eredménye 978 milliárd forint lett, amely az előző év első félévi eredményének több mint négyszerese. A nettó kamateredmény, illetve a díj- és jutalékeredmény előző években megfigyelt trendszerű emelkedése folytatódott (51%, illetve 24,5%-os növekedést mutat az előző év azonos időszakához viszonyítva), amelyhez az összesített eszközállomány éves növekedése, az emelkedő kamatkörnyezet és az árfolyamhatás is jelentős mértékben hozzájárult. Az előző év első félévéhez képest a működési bevételek a működési költségeknél jelentősen nagyobb arányban emelkedtek (40,5% vs. 24%). Míg 2022 első két negyedévében 284 milliárd forintos nettó értékvesztés és céltartalékképzés rontotta az eredményt, addig 2023 II. negyedév végére ennek alig több

¹⁴ A kamatláb ebben az elemzésben a teljes vizsgált időszakra vonatkozó átlagkamatlábát jelenti.

mint a negyedére volt szükség (73 milliárd forint). A nettó értékvesztés és céltartalékképzés így 2023 első félévében a működési eredmény alig 7,3%-ára rúgott, a korábbi év hasonló időszakában a tartalékképzés a működési eredmény 48,3%-ának megfelelő összegű volt.

A teljes hitelállomány NPL-rátájának évek óta tartó csökkenési trendje kitartott, és 2023. II. negyedév végére a teljes hitelállomány 2,8%-ára süllyedt a nemteljesítő állományok aránya. 2023. II. negyedév végén szektorszinten összesítve a - felügyeleti hatóság által megállapított – SREP többlet tőkekövetelményt is figyelembe vevő tőke megfelelési index 178% volt, a tőkepufferek figyelembevételével számított teljes tőke megfelelési index 136%, mindkét érték stabil tőkehelyzetet mutat.

A likviditásfedezeti ráta (LCR) átlagos értéke 179,6%-ra növekedett 2023. második negyedév végére. A nettó stabil forrásellátottsági ráta (NSFR) számlálója és nevezője stabilan alakult szektorszinten, a mutató értéke a tárgynegyedév végére 139,9% lett.

Az MNB 2023. augusztus 25-én publikálta a pénztárak 2023. II. negyedéves adatokkal bővített idősorát és a kapcsolódó tájékoztatót interaktív formában.

Az önkéntes nyugdíjpénztárak által kezelt vagyon 1 757,2 milliárd forintot, a magánnyugdíjpénztárak által kezelt vagyon 278,2 milliárd forintot tett ki 2023. II. negyedév végén. A kezelt vagyon az önkéntes nyugdíjpénztárak esetében 11,3%-os, a magánnyugdíjpénztárak vonatkozásában 11,4%-os növekedést mutat az előző év azonos időszakához viszonyítva. Az egészség- és önszegélyező pénztári intézménycsoport vagyona 16,2%-kal emelkedett 2022. II. negyedév végéhez képest. Az önkéntes nyugdíjpénztárak és magánnyugdíjpénztárak taglétszámának kismértékű csökkenése tovább folytatódott az előző év azonos időszakához viszonyítva, a csökkenés mértéke az önkéntes nyugdíjpénztárak és a magánnyugdíjpénztárak esetében egyaránt 1,9%-ot tett ki, ugyanakkor az egészség- és önszegélyező pénztári intézménycsoportba tartozó pénztárak taglétszáma 4,6%-os növekedést mutat.

A biztosítók 2023. II. negyedéves prudenciális adatai és a kapcsolódó tájékoztató interaktív formában 2023. szeptember 1-jén került publikálásra.

2023. II. negyedév végén a biztosítóintézetek szerződésállománya meghaladta a 14,9 millió darabot, mely 0,3%-os növekedést jelent az egy évvel korábbihoz viszonyítva. A szektor 2023. II. negyedéves díjbevétele 357,3 milliárd Ft volt, amely 8,3%-kal kevesebb, mint az előző évi érték. A Szolvencia II kockázatalapú tőkekövetelmény szerinti, a szektor egészére az egyedi adatokból összesítve számított szavatolótőke-feltöltöttségi szint 2023. II. negyedévben 198,3%, mely az előző év azonos időszakához képest 22,5 százalékpontos növekedést mutat, és továbbra is jóval meghaladja a prudenciálisan elvárt 150%-os követelményt.

A tőkepiaci folyamatokat bemutató befektetési szolgáltatók kereskedési adatokról szóló idősor – amely havi rendszerességgel kerül publikálásra – 2023. július 7-én, 2023. augusztus 7-én és 2023. szeptember 7-én is megjelent a publikációs naptárnak megfelelően, legutóbb a 2023. júliusi adatokat tartalmazóan. A befektetési vállalkozások idősorainak második negyedévre vonatkozó publikációja, amely a június végén működő 10 darab befektetési vállalkozás mérleg, eredmény és szavatolótőke adatait tartalmazza, 2023. augusztus 23-án vált elérhetővé. 2023 első negyedévéhez képest egy befektetési vállalkozás szüntette meg tevékenységét. A befektetési alapok prudenciális adatai idősor – amely a felügyelt alapkezelők nettó eszközeinek összesített értékét mutatja be különböző bontásokban – 2023. augusztus 21-én jelent meg. Az idősorokhoz szöveges tájékoztató nem készül.

FIZETÉSIMÉRLEG-STATISZTIKÁK

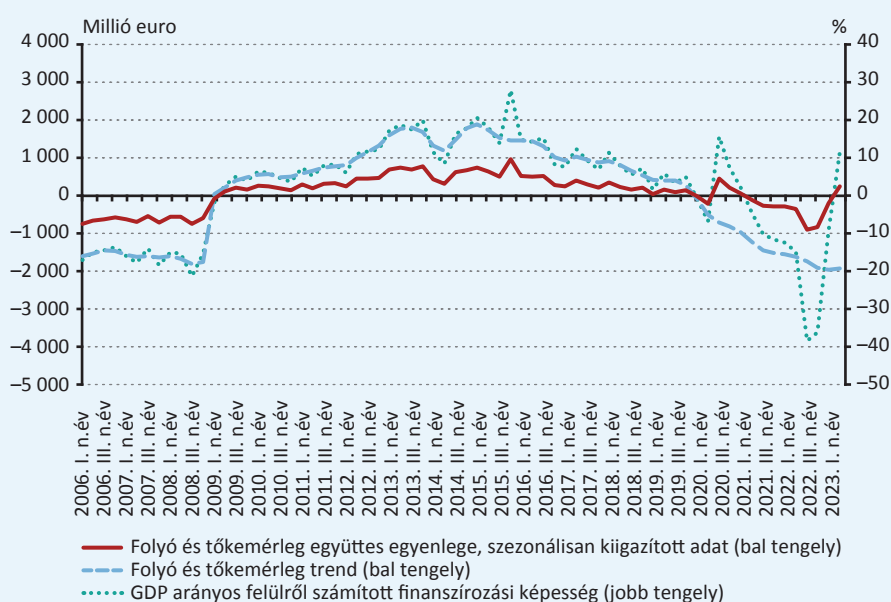
Az MNB 2023. szeptember 26-án első alkalommal publikálta a 2023. II. negyedéves fizetésimérleg- és állományi statisztikákat, valamint a 2019-2021. évek, a 2022. évi négy negyedév és a 2023. I. negyedév revízióját. 2022-re az FDI részvény és egyéb részesedések jövedelmeire vonatkozóan először állnak rendelkezésre a vállalatok éves beszámolóin alapuló tényadatok, amelyek leváltották a becsléseket. Közlésre került az éves vállalati beszámolókon alapuló FDI állomány és annak ország- és ágazati bontása is 2022-re, valamint a végső befektető országa szerint bontott FDI állomány 2021-re vonatkozóan.

2023. II. negyedévben a külfölddel szembeni nettó finanszírozási képesség (a folyó fizetési mérleg és a tőkemérleg együttes egyenlege) a szezonális hatások kiszűréseivel 1 155 millió euro volt, a negyedéves GDP 2,4%-a. A finanszírozási képesség kiigazítás nélküli értéke 1 241 millió euro volt. A folyó fizetési mérleg egyenlege a szezonális hatásoktól megtisztítva 531 millió euro, a kiigazítás nélküli egyenleg 690 millió euro volt. A tőkemérleg szezonálisan igazítva 560 millió euro, igazítás nélkül 551 millió euro volt.

A nemzetgazdasági nettó külföldi adósságállomány – a közvetlentőke-befektetésen belül elszámolt adósság nélkül – 2023. június végén 31 467 millió euro volt (az utolsó négy negyedév összesített GDP-jének arányában 17,5%).

2023. június végén a nemzetközi tartalékok értéke 39 870 millió euro volt. A második negyedévben a tartalékok nagysága 108 millió euróval nőtt az előző negyedévi szinthez képest.

9. ábra
A külfölddel szembeni nettó finanszírozási képesség milliő euróban (bal tengely) és a negyedéves GDP arányában (jobb tengely)

Forrás: MNB.

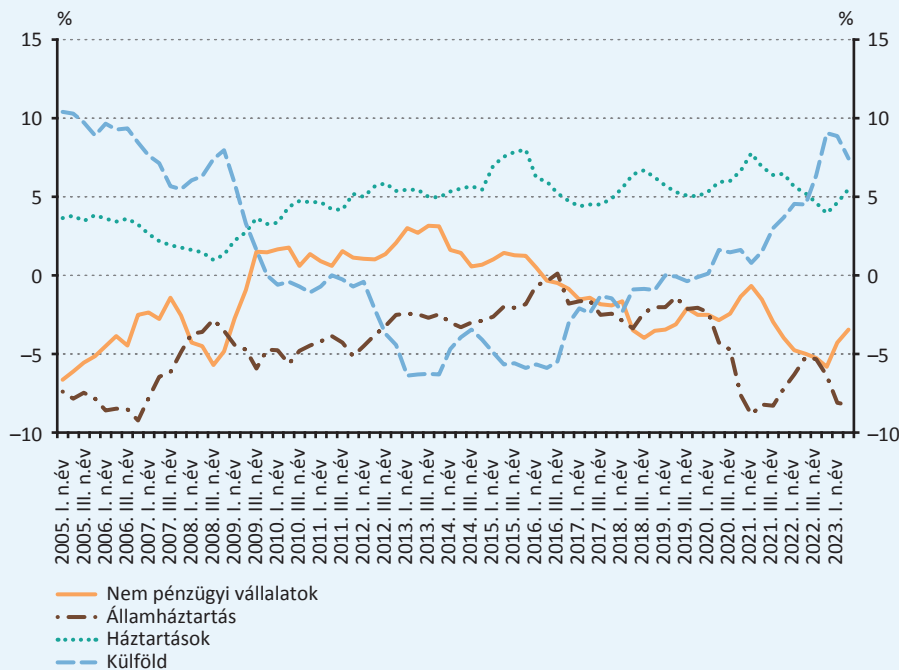
PÉNZÜGYI SZÁMLÁK

Az MNB 2023. október 2-án jelentette meg a 2023 II. negyedévre vonatkozó teljes körű pénzügyi számlákat. A publikációban egyrészt frissítésre kerültek az államháztartási és a háztartási szektor előzetes pénzügyi számlái, másrészt bemutatásra kerültek a pénzügyi és nem pénzügyi vállalatok, a nonprofit intézmények, valamint a külföld Magyarországgal kapcsolatos pénzügyi vagyonának főbb elemei és a vagyonváltozás összetevői.

Ennek alapján a 2023 második negyedévével záruló egy évben az államháztartás nettó finanszírozási igénye a GDP 3,5%-át tette ki, a háztartások nettó finanszírozási képessége a GDP 5,5%-át, a nem pénzügyi vállalatok nettó finanszírozási igénye a GDP 5,7%-át, a külföld nettó finanszírozási képessége pedig a GDP 7,5%-át érte el ebben az időszakban. 2023 második negyedévének végén az államháztartás bruttó, konszolidált, névértéken számításba vett (maastrichti) adóssága a GDP 71,7%-a volt, az Eximbank tartozásaival együtt pedig 75,2%-ot tett ki.

10. ábra

A fő szektorok nettó finanszírozási képessége a GDP arányában (utolsó négy negyedév egyenlege/utolsó négy negyedév GDP-je)

Forrás: MNB.

A teljes körű pénzügyi számlák összeállításával párhuzamosan a Központi Statisztikai Hivatal, a Pénzügyminisztérium és a jegybank együttműködésével elkészült, és szeptember 29-én kiküldésre került a 2023. őszi EDP-jelentés is, amely a 2019-2022 közötti időszakra vonatkozóan mutatja be az államháztartás hiányát és adósságát érintő fő statisztikai mutatókat és azok részleteit. A jelentésben az Eurostat döntésének megfelelően az Eximbank is az államháztartás részeként kerül feltüntetésre, ami az államháztartás nettó finanszírozási igényét és maastrichti adósságát kismértékben módosítja. A jelentés összeállítása mellett ugyancsak a három intézmény feladata volt az Eurostat nyári látogatásához kapcsolódó, szeptemberi határidős akciópontok megválaszolása is.

IDŐKÖZI JELENTÉS

2023. november 30.

Nyomda: Prospektus Kft.

8200 Veszprém, Tartu u. 6.

mnb.hu

©MAGYAR NEMZETI BANK

1013 BUDAPEST, KRISZTINA KÖRÚT 55.